

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA

EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA PODNIKOHOSPODÁŘSKÁ

Činnost a hospodaření občanských sdružení

Economic Activities and Management of Civil Associations

Student: Václav Adamec

Vedoucí bakalářské práce: Ing. David Slavata, Ph.D.

Ostrava 2014

Zadání bakalářské práce

Student: **Václav Adamec**
Studijní program: B6208 Ekonomika a management
Studijní obor: 6208R020 Ekonomika podniku
Specializace: 01 Ekonomika podniku
Téma: **Činnost a hospodaření občanských sdružení**
Economic Activities and Management of Civil Associations

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
2. Význam neziskového sektoru v České republice
3. Problematika právní úpravy
4. Činnost a hospodaření vybraného občanského sdružení
5. Závěr

Seznam použité literatury

Seznam zkratk

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Seznam příloh

Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

BOUKAL, Petr. *Nestátní neziskové organizace (teorie a praxe)*. Praha: Oeconomica, 2009. 303 s. ISBN 978-80-245-1650-9.

ELIÁŠ, Karel. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem*. Ostrava: Sagit, 2012. 1119 s. ISBN 978-80-7208-922-2.

REKTOŘÍK, Jaroslav. *Organizace neziskového sektoru: základy ekonomiky, teorie a řízení*. 3. vyd. Praha: Ekopress, 2010. 188 s. ISBN 978-80-86929-54-5.

Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

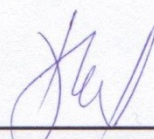
Vedoucí bakalářské práce: **Ing. David Slavata, Ph.D.**

Datum zadání: 22.11.2013

Datum odevzdání: 09.05.2014

Ing. Josef Kašík, Ph.D.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Činnost a hospodaření občanských sdružení“ vypracoval samostatně s použitím odborné literatury, kterou jsem uvedl v seznamu literatury a pod odborným vedením svého vedoucího bakalářské práce.

Ve Valašském Meziříčí dne 9. 5. 2014

.....

Václav Adamec

Touto cestou bych chtěl poděkovat Ing. Davidovi Slavatovi, Ph.D. za pomoc a cenné rady při vedení v průběhu realizace této bakalářské práce. Dále bych rád poděkoval členům spolku Volnost za informace a podklady, které mi poskytli.

Obsah

1. Úvod.....	5
2. Význam neziskového sektoru v České republice	6
2.1 Vymezení pojmu.....	6
2.2 Typologie neziskových organizací	7
2.3 Členění podle principu financování.....	8
2.4 Členění národního hospodářství podle Pestoffa.....	9
2.5 Historické souvislosti neziskového sektoru v ČR	11
2.6 Vize, poslání, funkce, cíle neziskového sektoru	15
2.6.1 Vize	15
2.6.2 Poslání	15
2.6.3 Funkce	16
2.6.4 Cíle	17
2.6 Význam neziskového sektoru.....	17
3. Problematika právní úpravy	19
3.1 Přeměna občanského sdružení dle nového občanského zákoníku	19
3.2 Spolek.....	21
3.2.1 Založení spolku	22
3.2.2 Vznik spolku	22
3.2.3 Pobočný spolek	22
3.2.4 Členství.....	23
3.2.5 Orgány spolku	25
3.2.6 Zrušení spolku	26
3.2.7 Fúze a rozdělení spolku.....	27
3.2.8 Shrnutí spolku	27
3.3 Ústav.....	28
3.3.1 Založení ústavu	28

3.3.2 Organizační struktura	29
3.3.3 Shrnutí	29
4. Činnost a hospodaření vybraného občanského sdružení.....	30
4.1 Představení spolku Volnost	30
4.2 Orgány spolku	31
4.3 Členství spolku	33
4.3.1 Vývoj počtu členů	35
4.4 Přínos členství Volnost ve srovnání s komerčními společnostmi	38
4.4.1 Spolek Volnost	38
4.4.2 Společnost O ₂	39
4.4.3 Společnost UPC.....	39
4.4.4 Shrnutí	40
4.5 Hospodaření spolku Volnost	41
4.5.1 Očekávané trendy ve vývoji hospodaření spolku Volnost	42
5. Závěr.....	45
Seznam použité literatury.....	46
Seznam zkratk	48
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce	
Seznam příloh	
Přílohy	

1. Úvod

Tématem bakalářské práce je **Činnost a hospodaření občanských sdružení**, které byly nejpočetnějším zástupcem neziskového sektoru v České republice.

Slovo „byly“ je zde na místě z toho důvodu, že po zavedení nového občanského zákoníku a jeho následné účinnosti 1. 1. 2014, pojem „občanské sdružení“ zanikl. Ještě do konce roku 2013 se nevědělo, zda nový občanský zákoník nabude platnosti prvním lednem 2014, a proto autor ponechal termín „občanská sdružení“, který byl v té době platný a předpokládaný. Tyto subjekty musí řešit, co musí udělat, aby jejich transformace na nové právní formy proběhly v pořádku a v souladu se zákonem. Zákon o sdružování občanů po nabytí právní účinnosti nového občanského zákoníku zanikne a tudíž občanská sdružení jako taková už dále nebude možno zakládat. Občanská sdružení automaticky přejdou na novou právní formu „spolek“, avšak vyvstanou i s tímto automatickým přechodem povinnosti, které budou muset nové útvary splnit, aby například v krajní nouzi dokonce nezanikly.

Cílem bakalářské práce je srovnání nástupnických právních forem občanských sdružení zaměřených na spolek a ústav, jejich výhody a nevýhody. Uvedení, která právní forma je z těchto dvou nejvhodnější pro spolek Volnost. Na co se mají občanská sdružení zaměřit při transformaci na onu zvolenou právní formu. Dále pak návrh na vyřešení hospodaření spolku v budoucích letech.

V bakalářské práci jsou použity **metody** deskripce, komparace, syntéza zjištěných poznatků, analýza dat a statistické zpracování.

Práce započne vymezením neziskového sektoru dle kritérií, které by měla nezisková organizace splňovat. Následně pak budou použita teoretická východiska pro rozdělení neziskového sektorů podle různých znaků a také bude popsán historický vývoj, jak se formoval neziskový sektor na území České republiky. Další část práce se týká problematiky právní úpravy občanských sdružení v souvislosti se zavedením nového občanského zákoníku, kde budou provedeny komparace stavů minulých a současných. Ve třetí části autor popíše činnost a hospodaření spolku Volnost. Taktéž se zaměří na historický vývoj členství a hospodaření v občanském sdružení, respektive spolku Volnost a očekávané trendy ve vývoji hospodaření.

2. Význam neziskového sektoru v České republice

Pro zpracování této teoretické části budou využity zejména knižní publikace, elektronické zdroje a odborné články. Především budou použity sekundární zdroje týkající se neziskového sektoru.

V teoretické části bakalářské práce budou definovány teoretické poznatky týkající se pojmů neziskové organizace, typologie neziskových organizací. Dále zde bude vymezena historie občanských sdružení v České republice a rozčlenění národního hospodářství dle Pestoffa. Stěžejní kapitolou této teoretické části bude význam neziskového sektoru v České republice.

2.1 Vymezení pojmu

Jednoznačná definice neziskové sektoru je velmi obtížná, ale za mezinárodně uznávanou definici lze považovat definici dle Salamona a Anheiera (1997), kterou lze považovat za komplexní charakteristiku nestátních neziskových organizací. Aby se mohla organizace zařadit do soukromého neziskového sektoru, musí splňovat 5 následujících kritérií.

1. **Organizované** - mají určitou institucionální strukturu, jistou organizační skutečnost, bez ohledu na to, zda jsou formálně nebo právně registrovány
2. **Soukromé** - tedy jsou institucionálně odděleny od státní správy, ani jí nejsou řízeny.
3. **Neziskové** - ve smyslu nerozdělování zisku, tj. nepřipouští se u nich žádné přerozdělování zisků vzniklých z činnosti organizace mezi vlastníky nebo vedení organizace.
4. **Samosprávné** - jsou vybaveny vlastními postupy a strukturami, které umožňují kontrolu vlastních činností, tzn. že neziskové organizace nejsou ovládány zvenčí, ale jsou schopny řídit samy sebe. Nekontroluje je ani stát, ani instituce stojící mimo ně.
5. **Dobrovolné** - využívají dobrovolnou účast na svých činnostech. Dobrovolnost se může projevat jak výkonem neplacené práce pro organizaci, tak formou darů nebo čestné účasti ve správních radách.

Z jednotlivých kritérií vyplývá, že je možné tuto definici aplikovat na širokém spektru organizací. Je však nutné podotknout, že definici nelze považovat za jednoznačnou a nezpochybnitelnou, jelikož mohou nastat problémy se zahrnutím či vyřazením jednotlivých organizací, popřípadě jejich skupin pod toto vymezení.

2.2 Typologie neziskových organizací

Dle tvrzení Rektoříka (2010) se s využitím teoretických a praktických poznatků jeví jako nejpřesnější rozdělení neziskových organizací do pěti skupin s následujícími typologickými znaky.

1. Neziskové soukromoprávní organizace **vzájemně prospěšné**, s globálním posláním vzájemně prospěšné činnosti.
  - a) Občanská sdružení
  - b) Zájmová sdružení právnických osob
  - c) Sdružení bez právní subjektivity, tj. sdružení na základě smlouvy o sdružení osob
  - d) Profesní komory
2. Neziskové soukromoprávní organizace **veřejně prospěšné**, s globálním posláním veřejně prospěšné činnosti.
  - a) Obecně prospěšná společnost
  - b) Nadace a nadační fondy
  - c) Politické strany a politická hnutí
  - d) Registrované církve a náboženské společnosti (CNS)
3. Neziskové veřejnoprávní organizace typu **organizačních složek a příspěvkových organizací státu a samosprávných územních celků** s globálním posláním veřejná správa a veřejně prospěšná činnost.
  - a) Organizační složka státu
  - b) Organizační složky územních samosprávných celků (kraje, obce)
  - c) Příspěvková organizace státu
  - d) Příspěvková organizace územních samosprávných celků
  - e) Kraje
  - f) Obce
  - g) Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových (ÚZSVM)

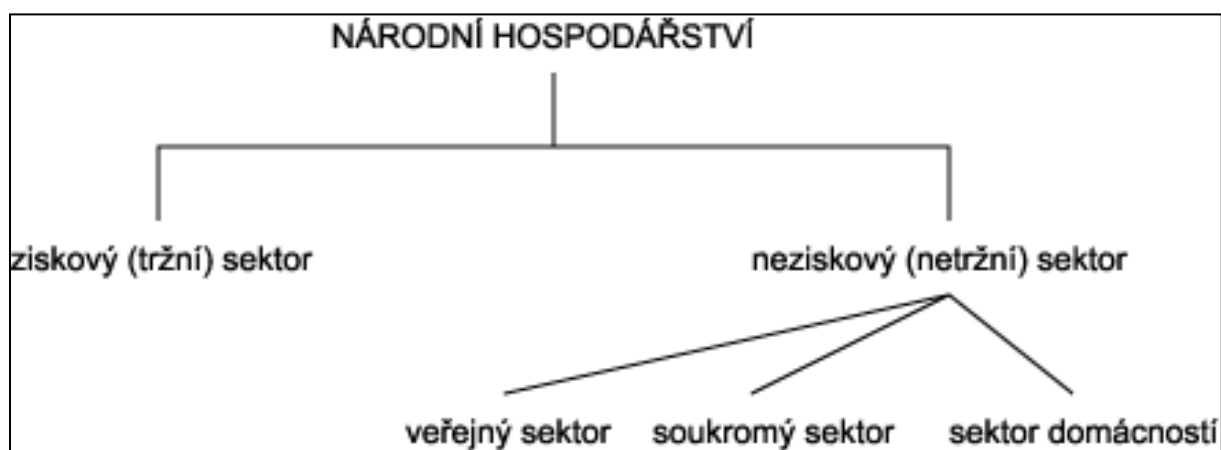
4. Neziskové **ostatní veřejnoprávní organizace**, s globálním posláním veřejně prospěšná činnost.
- a) Český rozhlas a Česká televize
  - b) Státní podnik
  - c) Vysoká škola
  - d) Státní fondy
  - e) Česká národní banka
  - f) Všeobecná zdravotní pojišťovna České republiky
5. Neziskové soukromoprávní organizace typu **obchodním společnostmi a jím podobných** s možností globálního poslání veřejně i vzájemně prospěšných činností.
- a) Organizace typu obchodních společností
  - b) Společenství vlastníků jednotek (bytových)

Výše uvedené typologie neziskových organizací dle Rektořika (2010) působí jak ve veřejném, tak v soukromém neziskovém sektoru. Jsou podkladem pro setřídění neziskových organizací, které působí v rámci daného typu v České republice.

2.3 Členění podle principu financování

Na základě tvrzení Rektořika (2010) lze z pohledu obecné zákonitosti financování členit národní hospodářství následným systémem:

Obr. 2.1: Členění národního hospodářství podle principu financování.

(Zdroj: Rektořík, 2010)

Ziskovým (tržním) sektorem se rozumí ta část národního hospodářství, která je financována z prostředků získaných subjekty ziskového sektoru z prodeje statků za tržní cenu. Cílovou funkcí ziskového sektoru a tedy i organizací, které v jeho rámci fungují, je zisk.

Neziskový (netržní) sektor je ta část národního hospodářství, kde subjekty získávají prostředky pro svou činnost cestou tzv. přerozdělovacích procesů. Cílovou funkcí neziskového sektoru není zisk ve smyslu finančního vyjádření, ale přímé dosažení užitku, jakožto podoba veřejné služby.

Neziskový veřejný sektor je takový úsek neziskového sektoru, který je financován z veřejných financí a podvoluje se veřejné kontrole. Cílová funkce je získána poskytováním veřejné služby.

Neziskový soukromý sektor je z markantní části financován ze soukromých financí, aniž by ovšem soukromé fyzické a právnické osoby, které se rozhodly vložit své prostředky, čekaly zhodnocení ve formě finančního zisku. Neziskový soukromý sektor je také financován z veřejných prostředků, avšak tento podíl je výrazně nižší.

Sektor domácností má speciální postavení mezi všemi sektory, protože je tvořen konečnými spotřebiteli, kteří upotřebují produkty tří výše zmíněných sektorů.

2.4 Členění národního hospodářství podle Pestoffa

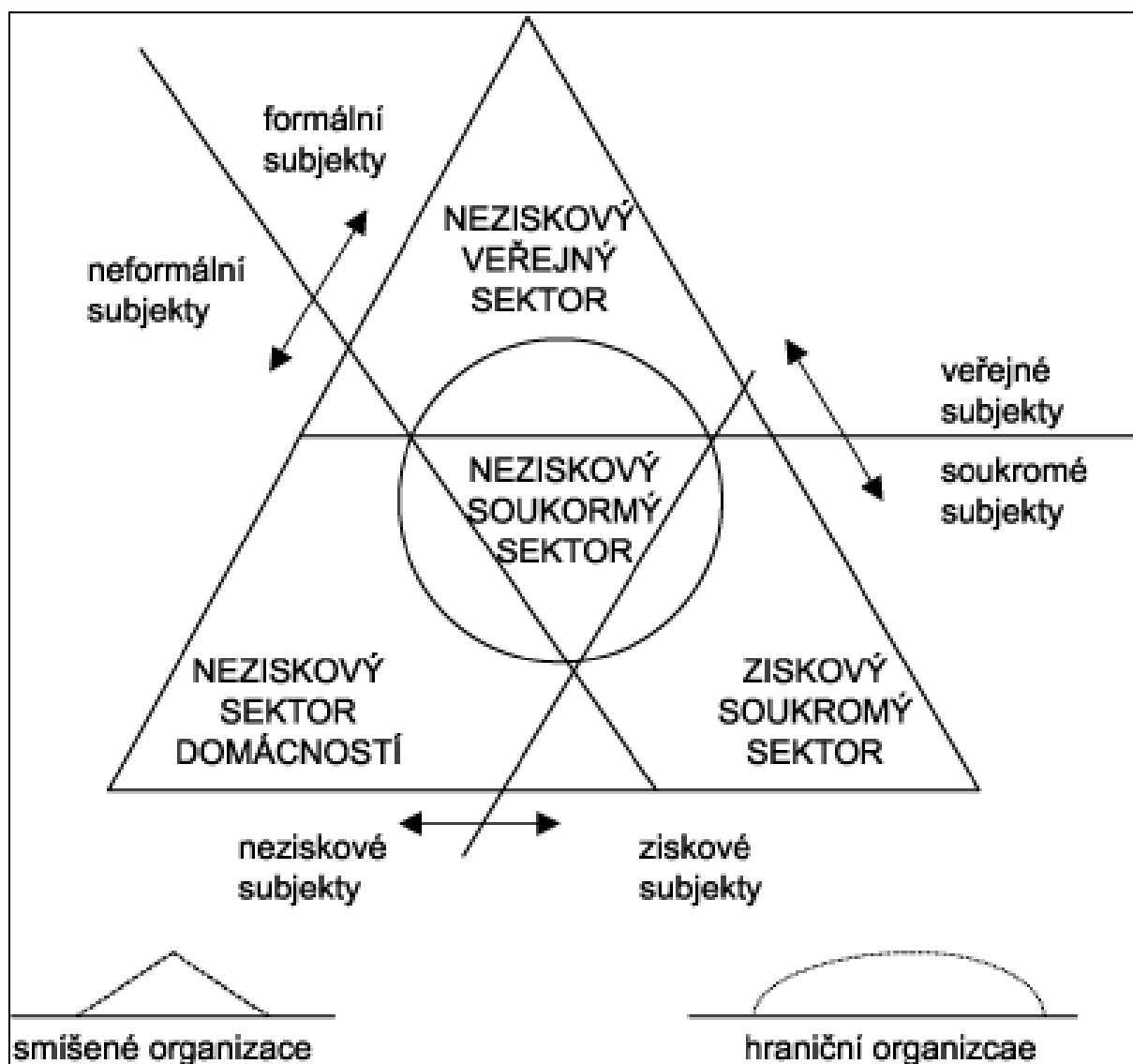
Ačkoliv se zdá rozčlenění národního hospodářství podle způsobu financování za jednoduché a přehledné, nevystihuje rozčlenění zdaleka tak dobře, jako rozdělení národního hospodářství dle Pestoffa. Pestoff (1995) využívá plochu rovnostranného trojúhelníku pro znázornění rozdělení národního hospodářství na čtyři sektory na základě tří kritérií:

- podle kritéria financování provozu a rozvoje na sektor ziskový a neziskový,
- podle kritéria vlastnictví na sektor soukromý a veřejný,
- podle míry formalizace na sektor formální a neformální

Na základě těchto kritérií vytvořil Pestoff trojúhelníkový model národního hospodářství, který rozdělil do čtyř následujících sektorů:

1. Ziskový soukromý sektor
2. Neziskový soukromý sektor
3. Neziskový veřejný sektor
4. Neziskový sektor domácností

Obr. 2.2: Schéma členění národního hospodářství podle Pestoffa.

(Zdroj: Rektořík, 2010)

Rektořík (2010) uvádí celkem 4 fáze Pestoffova modelu, avšak pro potřeby pochopení rozčlenění národního hospodářství postačí pouze konečné schéma. Mezi jednotlivými sektory existují i mále nepopsané trojúhelníky, které znázorňují buďto smíšené či hraniční organizace. Soukromou střední školu je možno uvést jako příklad smíšené organizace, která má privátní charakter, je financována jistou výší z veřejných financí, avšak svým posláním zasahuje do veřejného sektoru. Zástupcem hraniční organizace může být penzijní fond, který vystupuje ve formě akciové společnosti, ale ze zákona má nárok na vymezené příspěvky z veřejných financí.

V západní literatuře se často pojem soukromý neziskový sektor uvádí jako třetí sektor, kde za první sektor je označován sektor ziskový - tržní a za druhý sektor veřejný – netržní. Pestoffův model přináší přehledné schéma o variabilitě organizací třetího sektoru, kde patrně nejzajímavějšími subjekty jsou organizace hraniční či smíšené, neboť zde právě zapadá tzv. šedá ekonomika. Je také třeba si uvědomit, že hranice mezi jednotlivými sektory nejsou tak jasné, jako je tomu na modelu. Je to dáno tím, že jednotlivé sektory se společně ovlivňují, ba prolínají.

2.5 Historické souvislosti neziskového sektoru v ČR

Frič a Goulli (2001) uvádí, že počátky formování neziskového sektoru v českých zemích je možné sledovat již ve středověku a raném novověku. Činnosti, které lze považovat za základy pozdějších aktivit neziskového sektoru, se týkaly zvláště dvou okruhů – dobročinnosti a spolčování za účelem vzájemné podpory.

Dobročinné aktivity zajišťovaly v období středověku zejména církve, které měly přirozeně ve svém působení pomoc druhým zahrnutý. Za příklad se může uvést charitativní činnosti Konstantina a Metoděje v 9. století či českého knížete Václava v 10. století. Počátkem 14. století se dochovala řada dokumentů, která zjevně ukazuje, že charitativní činnost se neprovádí pouze jednorázově, ale systematicky formou nadací, útluků apod.

Jedinci se v období středověku sdružovali do různých korporací, které měly svůj původ v rytířských či mnišských řádech. Jejich úloha nebyla čistě ekonomická, ale měla i charakter vzájemné podpory členů, což mělo svůj význam na další vývoj neziskového sektoru u nás. Mezi zásadní typ sdružování se považovaly tovaryšské spolky, které se snažily hájit společné zájmy tykající se především mezd. Z tohoto důvodu byly utlačovány a zakazovány městskými, ale i královskými nařízeními.

Za vlády Marie Terezie a Josefa II. došlo k mnoha změnám, které se týkaly uspořádání státu, společnosti a také postavení církví, kdy v roce 1781 bylo zrušeno nevolnictví a toleranční patent zajistil působnost i jiných nekatolických vyznání. Rovnost občanů před soudem byla zajištěna vyhlášením nového trestního zákoníku roku 1787 a tento proces byl završen roku 1811 zavedením nového občanského zákoníku, který se využíval takřka do poloviny 20. století. Tento pozitivní vývoj však byl po Josefově smrti zcela zastaven, kdy v habsburské monarchii byla snaha potlačit jakékoli další změny. Neziskový soukromý sektor

se snaží kontrolovat stát. Příkladem může být dekret dvorské komise z roku 1874, kde si stát vymezil právo konečného rozhodnutí o tom, komu bude přiřazena podpora studijní nadace.

Přívětivým obdobím pro spolkovou činnost byla doba osvícenství. Doba byla nakloněna vědeckému zkoumání a vzdělávací činnosti. Za příklad je vhodné uvést Královskou Českou společnost, která byla sestavena v roce 1784. Dále pak Matice česká roku 1830, která podporovala vydávání vědeckých knih.

Padesátá a šedesátá léta 19. století jsou milníkem v českých zemích, neboť v habsburské monarchii dochází ke vzniku parlamentního a ústavního systému. Je podpořena rovnost a všeobecnost volebního práva a dochází k finálnímu vytváření moderního českého národa. Typickým znakem tohoto období je i obrovský rozvoj neziskového sektoru. Stále ještě souvisela s působením církve, ale mnohem větší podíl zastával stát, respektive obce. Příkladem této skutečnosti je situace, kdy chudinské a zaopatřovací ústavy vešly do jejich působnosti. Je třeba zmínit, že dotace na rozvoj kultury, vědy nebo vzdělávání nepřipadaly už pouze na vrub aristokracie. Pomoci se mohly těšit i ze stran střední, ba dokonce nižší třídy. Příkladem takového druhu filantropie je sbírka na výstavbu Národního divadla v šedesátých a sedmdesátých letech 19. století.

Roku 1876 převzala Česká země říšský zákon, který upravoval charitativní a spolkovou činnost. Po tomto přijetí přišel obrovský rozmach spolku co do počtu. Vznikalo široké spektrum spolků, které se zajímaly o potřeby duchovní, divadelní, družstevní, pěvecké či tělocvičné. Mnoho z nich přetrvává až do současné doby. Velmi hojným typem spolků ve druhé polovině 19. století byl spolek dobrovolných hasičů. Neplnili pouze funkci požární ochrany, ale také funkci kulturního vyžití obyvatel. Také je třeba zmínit tělovýchovné organizace, zejména pak Sokol nebo katolický Orel.

Období první republiky (1918 – 1938) v mnohém napodobovalo předchozí období a nadále jej rozvíjelo. První republika však byla mnohonárodnostní. To ovlivnilo politiku, ale i složení neziskového sektoru. Vzniklo mnoho politických stran, které nezaujaly pouze postavení politické, ale hlavně také národnostní. Dále pak v tomto období se neziskové organizace zaměřilo na sociální problémy, zejména chudoby. Bylo to dáno hlavně celosvětovou hospodářskou krizí, která výrazně zvýšila nezaměstnanost a hlavně chudobu. Mezi hlavní spolky, které se zabývaly touto činností, lze zařadit Československý červený kříž nebo Zemská péče o mládež. Paradoxně tato situace pomohla ke zdokonalení a zesílení

neziskového sektoru. Nepřetržitá výstavba neziskové sektoru byla velmi tvrdě přerušena především okupací a zřízením Protektorátu Čechy a Morava v letech 1939 – 1945. Okupační režim ničil neziskový sektor krátce, ale o to razantněji.

V poválečném období se ČSR vydala na cestu socialistickou, kde došlo k přeměně západní orientace na východní. Je třeba toto rozhodnutí považovat za historický milník v budoucím rozvoji neziskového sektoru. KSČ provedla strukturální reformy ve všech oblastech lidského života. Komunistická strana významně podpořila svou snahu v získání monopolu založením Národní fronty, ve které se nacházely všechny strany ukazující vládu stran. Zákonná opozice neexistovala. Komunistická strana stále více zvyšovala své snažení v prolomení ještě zbytku nezávislých spolků. K tomu zřídila ve spolcích akční výbory, které se zaměřovaly zejména na očistu od protikomunistických vlivů. Lynči byla podrobena i církve, které byly od roku 1951 systematicky rušeny charitativní spolky. Bylo to i díky úpravě spolkovacího práva, ve které započal používat termín sdružovací právo. Podstatou této úpravy byla celoplošná centralizace. Vše bylo pod státní kontrolou.

K uvolnění došlo v šedesátých letech 20. století, kdy byly částečně prolomeny hranice mezi západem a východem. Mládež se těšila nové hudbě, umění. Do čela strany se postavil Alexandr Dubček, kdy částečně proběhlo uvolnění a některé organizace obnovily svou činnost. Avšak toto uvolnění bylo potlačeno vpádem vojsk a nastalo dlouhé období represí a utlačování. V 70. letech byla zřídká zřizována občanská sdružení ve smyslu prosazování občanských práv a svobod. Za zmínku stojí Charta 77, která později sílila a dopomohla k pádu komunistického režimu, který vyvrcholil v roce 1989. Dosáhlo se liberalizace a občané se mohli těšit zřizování nových nadací a občanských sdružení, jak to je příznačné pro svobodnou společnost.

Rok 1989 tedy přinesl zásadní změny, které se týkaly neziskového sektoru. Nastal obrovský rozvoj občanských sdružení, kterému napomohl liberální stát, a tak podporoval neziskový sektor jako součást rozvoje demokracie. Vznikly první právní úpravy (zákon o sdružování nebo právní úprava nadací) a také Nadační investiční fond, ze kterého byly financovány zejména nadace. V letech 1993 až 1996 státní politika zaostávala za vlastním vývojem neziskového sektoru, chovala se rezervovaně vůči NNO, i když podpora zůstávala stabilní. S rokem 1997 se vztah státu a neziskového sektoru zintenzivněl a došlo k lepšímu vymezení právní úpravy. Do roku 2001 jsou rozděleny první finance z Nadačního investičního fondu. Rok 2002 přinesl velké změny, které se týkaly reformy veřejné správa

(rozdělení do krajů) a vstup České republiky do Evropské unie. Vznikla příležitost navázání partnerství a možnost využití evropských fondů.

Tab. 2.1: Vývoj počtu neziskových organizací v letech 1990 – 2012.

Nestátní neziskové organizace	Občanská sdružení	Nadace	Nadační fondy	Obecně prospěšné společnosti	Evidované právnické osoby
1990	3 879				
1991	9 366				
1992	prosinec 15 393	prosinec 1 551			
1993	prosinec 21 694	prosinec 2 768			
1994	prosinec 24 978	prosinec 3 800			
1995	prosinec 26 814	listopad 4 253			
1996	březen 27 807	březen 4 392		březen *1	
1997	březen 30 297	prosinec 5 238		březen 52	
1998	listopad 36 046	listopad **55	listopad **71	listopad 129	
1999	léto/podzim 38 072	prosinec 272	prosinec 695	prosinec 560	
2000	květen 42 302	květen 282	květen 735	květen 557	
2001	listopad 47 101	listopad 299	listopad 784	listopad 701	
2002	říjen 49 108	říjen 330	říjen 825	říjen 762	říjen 4 785
2003	listopad 50 997	listopad 350	listopad 859	listopad 884	listopad 4 946
2004	prosinec 53 306	prosinec 362	prosinec 898	prosinec 1 038	prosinec 4 927
2005	prosinec 54 963	prosinec 368	prosinec 925	prosinec 1 158	prosinec 4 605
2006	prosinec 58 347	prosinec 380	prosinec 992	prosinec 1 317	prosinec 4 464
2007	prosinec 61 802	prosinec 390	prosinec 1048	prosinec 1 486	prosinec 4 446
2008	prosinec 65 386	prosinec 411	prosinec 1095	prosinec 1 658	prosinec 4 399
2009	prosinec 68 631	prosinec 429	prosinec 1168	prosinec 1 813	prosinec 4 347
2010	prosinec 72 111	prosinec 449	prosinec 1 205	prosinec 1 958	prosinec 4 352
2011	prosinec 75 627	prosinec 455	prosinec 1 269	prosinec 2 126	prosinec 4 366
2012	červen 77 801	červen 458	červen 1 278	červen 2 183	červen 4 348

(Zdroj: www.neziskovky.cz)

2.6 Vize, poslání, funkce, cíle neziskového sektoru

Nezisková organizace nejsou vytvářeny za účelem dosažení zisku, ale také směřují za určitým cílem. Ty jsou vymezeny vizí, posláním, funkcí a cílem organizace.

2.6.1 Vize

Vypracování a formulování vize je nedílnou součástí procesu založení organizace. Jak zmiňuje Novotný a Lukeš (2008), vize je vidina, kam bude organizace směřovat, jaké funkce ve společnosti bude naplňovat. Veber (2003) zase vidí vizi jako představu budoucího stavu, který se však týká konkrétního prvku organizace.

Vize je charakteristická tím, že její formulace je krátká, stručná a inspirující. Taktéž je pro ni typické, že v určitém regionu, místě ji sdílí více organizací.

Rektořík (2010) ji charakterizuje takto:

- hledí do daleké budoucnosti
- je srozumitelná pro každého
- definice vize je krátká
- popisuje neměnný stav

Vizi je tedy možno chápat jako velmi vzdálený budoucí stav, ke kterému organizace směřuje a chce ho dosáhnout. Jestliže ho pak dosáhne, může být změněna.

2.6.2 Poslání

Poslání je oproti vizi daleko konkrétnější ve vztahu důvodu založení neziskové organizace. Vymezení se od ziskových organizací, které jsou založeny z odlišných důvodů, zejména podnikání. Jak uvádí Šimková (2006) poslání má vystihovat odlišnosti od jiných neziskových organizací s podobným zaměřením. Takovéto poslání je posléze primární směrnicí při rozhodování strategie a dlouhodobých cílů.

Dle Rektořika (2010) by pro poslání měly být charakteristické tyto znaky:

- je nutné vycházet ze základní filosofie neziskových organizací (uspokojovat potřeby občanů, které tržní sektor není schopen zajistit)
- mělo by ctít, s ohledem na potřeby, morální zásady a altruistický pohled na svět

- musí být zaměřeno na to, co se organizace opravdu snaží vykonávat, aby každý člen mohl pochopit, jak jeho individuální činnost přispívá k dosažení cílu organizace
- musí být konkrétní v takové míře, aby mohlo být pokladem pro stanovení cílu a zejména strategie organizace
- musí vycházet z prokazatelných potřeb klientů a z možností zakládané organizace
- pokud je to nutné zahrnout do poslání i tvorbu zisku
- schopnost formulovat poslání tak, aby bylo srozumitelné všem zainteresovaným subjektům (sponzoři, dárci, kontrolní orgány)

Správná formulace poslání je závislá na konkrétní organizaci, kde existují odlišnosti od jiných organizací, zejména velikost, zaměření dané organizace. I když žádná právní norma neupravuje, jakým způsobem se má poslání formulovat, správné vypracování je základním krokem pro úspěšné fungování neziskové organizace.

2.6.3 Funkce

Rektořík (2010) uvádí, že poslání organizace je uskutečňováno prostřednictvím souborů činností, které mají svou funkci a také opodstatnění. Díky funkcím je zajišťován realizační proces organizace. Jejich výsledkem pak jsou produkce statků nebo služeb a vymezení podmínek pro produkci těchto statků.

Funkce se dělí na primární a sekundární. Primárními funkcemi jsou ty, jež prostřednictvím svých činností naplňují poslání organizace. Poněvadž se týkají diferencovaného poslání, jsou tyto funkce velmi rozdílné (nemocnice, škola, charita), a tak obsah těchto činností je obtížné vymezit. Sekundárními funkcemi jsou ty, které prostřednictvím svých činností vytvářejí podmínky pro uskutečňování primárních funkcí. Oproti primárním funkcím mají sekundární funkce v markantní většině organizací neziskového sektoru stejnou podobu, protože plní funkci:

- personální
- provozní
- správní
- komplexního hospodaření
- řídicí (působí samostatně a zabezpečují ji pracovníci primárních funkcí)

2.6.4 Cíle

Dle Rektoříka (2010) se cíli neziskové organizace rozumí budoucí žádoucí stav v určitém období. Cíle neziskové organizace je možno nalézt v koncepci rozvoje, ve strategickém plánu, jestliže se jedná o krátkodobý horizont, pak jsou obsaženy ve věcném a finančním plánu organizace. Cíle se mohou členit do různých skupin podle kritérií jako:

- kritérium funkce
  - cíle primárních funkcí (podmnožinou jsou jednotlivé funkce)
  - cíle sekundárních funkcí (podmnožinou jsou jednotlivé funkce)
- kritérium času
  - cíle dlouhodobé (v rozmezí 10 – 15 let)
  - cíle střednědobé (v rozmezí 3 – 10 let)
  - cíle krátkodobé (méně než 3 roky)
  - cíle operativní
- kritérium adresnosti – členění cílu podle dílčích organizačních útvarů až po individuální pracovníky

2.6 Význam neziskového sektoru

Hyánek (2011) uvádí, že odůvodnění existence soukromých neziskových organizací nelze vidět jen ve filantropii, ale také zároveň v principu sebeřízení společnosti. Jedná se o schopnost vymezeného společenství vytvářet, regulovat a organizovat svá jednání, aniž by státní moc nějakým způsobem zasahovala. To je hlavním důvodem, proč se občané sdružují do určitých typů neziskových soukromých organizací, a základní svobodou demokratického státu se stává svoboda sdružování.

Opodstatnění svobody lze shrnout do následujících šesti bodů:

1. **Svoboda sdružování je základní podmínkou většiny ostatních svobod.** Občan může díky svobodě sdružování lépe prosazovat své zájmy, práva.
2. **Demokracie nemůže existovat bez systému vyrovnávacích závaží.** Soukromé neziskové organizace plní funkci kontroly státní moci, případné její zneužívání. Přispívá k lepší stabilitě demokratického systému.
3. **Svoboda sdružování je formou účasti na moci.** Pouze volební právo není v dnešní době považováno za dostačující účast na chodu státu. Soukromé neziskové organizace

mohou pomoci lépe zprostředkovat chtění občanů takovou formou, že stát předává určité pravomoci či činnosti do rukou soukromým organizacím, nejlépe samotným adresátům daných opatření (princip subsidiarity).

4. **Svoboda sdružování je ve svých projevech jedním z nástrojů prosazování společenských změn.** Státní aparát prochází v čase změnami a uzpůsobuje své instituce v rámci požadavků společnosti. Má však tendenci být neflexibilní a reagovat na požadavky se zpožděním. Soukromé organizace jsou propojeny se společností a vnímají aktuální situaci daleko lépe, a proto je zde daleko rychlejší reakce na požadavky společnosti.
5. **Svoboda sdružování je důležitá jako faktor informovanosti občanů.** Dobrovolné neziskové organizace jsou místy, kde se občané navzájem obohacují, a lépe se vychovávají. Taktéž plní funkci zdroje informací pro občany.
6. **Svoboda sdružování je prostředkem obrany a vzájemné podpory.** Svoboda sdružování neexistuje pouze z principu pěstování altruismu. Členové soukromých neziskových organizací mají zájem i o řešení otázek, týkajících se poslání a cílů organizace, získání materiální výhody, podpory osobních záležitostí.

Je třeba si uvědomit, že soukromé neziskové organizace při naplňování svých poslání často selhávají. A tedy svoboda sdružování může někdy narušit rovnováhu demokratického systému a nahlíží se na ní jako brzdu svobody sdružování:

1. **Konkurence vůči vládnoucí moci.** Jedná se o snahu přepírání činností, které náleží jiným institucím.
2. **Riziko omezení demokratických svobod.** Jde o vhodné nastavení podmínek a vymezení takové prostoru, aby zde nebyla možnost pro utváření nebezpečných jevů (fašismus, komunismus, apod.).
3. **Obava státní moci z nárůstu majetku a moci soukromých neziskových organizací.** Zde je snaha státu o legislativní zabezpečení velikosti majetku neziskových organizací, aby sloučil výlučně pro poslání a cíle těchto organizací.
4. **Riziko byrokratizace organizace.** Snaha o monopolizaci či centralizaci moci do jedné osoby markantně snižuje efektivnost těchto organizací.
5. **Převážení zájmů jednotlivců nad zájmy obecnými.** Může jít vyhledávání mezer v legislativě a zdiskreditování celého sektoru v očích veřejnosti.

3. Problematika právní úpravy

Tato kapitola je zaměřena na občanské sdružení a její transformaci na spolek či ústav dle Nového občanského zákoníku, zákona č. 89/2012 Sb. Dále doporučení konkrétnímu občanskému sdružení provedení takových kroků, aby se řádně a co nejefektivněji přetransformovalo na onu zvolenou právní subjektivitu.

Dnem 1. 1. 2014 nabyl účinnosti zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník, kde vešla v platnost nová právní úprava soukromého práva, a tudíž i nestátních neziskových organizací. Občanský zákoník se připravoval velmi dlouho, po více jak 11 letech prezident 20. 2. 2012 podepsal schválení věcného záměru. Vstupem České republiky do Evropské unie sílil tlak na vytvoření nového občanského zákoníku, protože bylo třeba se přizpůsobit evropské právní úpravě.

Avšak schválení tohoto zákoníků neproběhlo jednoduše a hladce. Vystalo mnoho debat v parlamentu o nepřipravenosti a unáhlenosti jeho vydání. Proto v roce 2013 proběhlo hlasování o odložení nového občanského zákoníku, vláda však toto odložení neschválila.

3.1 Přeměna občanského sdružení dle nového občanského zákoníku

Nový občanský zákoník přináší novou právní úpravu fungování právnických osob, to znamená i neziskového sektoru. Úprava, která se konkrétně dotýká neziskového sektoru, se nachází v hlavě II, oddílu 3. Zde jsou nově vymezeny subjekty soukromého práva a rozděleny do třech typů právnických osob – korporací, fundací a ústavů.

Korporace je právnická osoba, která bez členů nebo společníků nemůže existovat. Tvoří ji tedy osobní složka (corpus = tělo). Příkladem jsou spolky, které jsou v novém občanském zákoníku nejbližšími nástupci občanských sdružení.

Dalším typem právnické osoby je fundace, která je založena na majetku. Spravuje jej a přerozděluje druhým. Typickým příkladem jsou nadace a nadační fondy.

Třetím typem je ústav, který je kombinací dvou předešlých typů. Ústavy nemají členy jako korporace, ale jsou jimi zaměstnanci. Taktéž mohou mít majetek jako fundace, ale zákon vyloženě neurčuje, jak s ním nakládat.

Občanská sdružení od 1. 1. 2014 končí a automaticky se převádějí na spolky dle § 3045, odst. 1, nového občanského zákoníku:

„Sdružení podle zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů, se považují za spolky podle tohoto zákona. Sdružení má právo změnit svoji právní formu na ústav nebo sociální družstvo podle jiného zákona.“

Dále pak v § 3041, odst. 2 se hovoří o lhůtě úprav stanov:

„Ustanovení společenské smlouvy nebo statutu právnických osob uvedených v odstavci 1, která odporují donucujícím ustanovením tohoto zákona, pozbývají závaznosti dnem nabytí jeho účinnosti; právnická osoba přizpůsobí do tří let ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona společenskou smlouvu nebo statut úpravě tohoto zákona a doručí je orgánu veřejné moci, který vede veřejný rejstřík, do něhož je právnická osoba zapsána. Neučiní-li tak, příslušný orgán veřejné moci ji k tomu vyzve a stanoví ve výzvě dodatečnou přiměřenou lhůtu ke splnění této povinnosti; uplyne-li dodatečná lhůta marně, soud právnickou osobu na návrh orgánu veřejné moci nebo osoby, která na tom osvědčí právní zájem, zruší a nařídí její likvidaci.“

Z § 216 NOZ také vyplývá, že spolky musejí obsahovat název „spolek“ nebo „zapsaný spolek“, nebo taktéž stačí zkratka „z. s.“. Lhůta pro zapsání správného tvaru názvu je upravena § 3042:

„Odporuje-li název právnické osoby ustanovením tohoto zákona, přizpůsobí právnická osoba svůj název požadavkům tohoto zákona do dvou let ode dne nabytí jeho účinnosti. Není povinna tak učinit tehdy, jsou-li pro to důležité důvody, zejména užívala-li právnická osoba svůj název dlouhodobě a je-li pro ni tak příznačný, že jeho zaměnitelnost nebo klamavost nelze rozumně předpokládat.“

Z výše uvedených paragrafů vyplývá, že i když se občanská sdružení automaticky přetransformují na spolek, musí upravit své stanovy, název tak, aby neodporovaly zákonu, tím pádem nebyly zrušeny.

3.2 Spolek

Zákon o sdružování občanů přinášel občanským sdružením více než špatný základ. Jak uvádí Ronovská (2008), zákon byl tehdy spíše přijímán jako provizorium, v důsledku nedostatečné úpravy Listiny zaručené právo na svobodu sdružování. Chyběly v něm základní vymezení členských práv nebo ustanovení, které by zaručovaly transparentnost. Občanská sdružení byla zapisována namísto do veřejných rejstříků, do seznamu občanských sdružení, kde byla k dispozici velmi malá míra informací.

Občanská sdružení byla upravována pouze 22 paragrafy v Zákoně o sdružování občanů. V novém občanském zákoníku je právní úprava spolku mezi paragrafy (§ 214-302 NOZ), kde jsou upraveny spolky jako takové. Dále pak je třeba využívat doplňkově obecná ustanovení o právnických osobách (§ 118-209 NOZ) a obecná ustanovení týkající se korporace (§ 210-213 NOZ).

Změnou, která na první pohled zaujme, je návrat k tradičnímu označení spolek. Ten má bohatou tradici a byl využíván již v době Rakouska – Uherska. Boukal (2009) poukazuje na situaci, kdy po roce 1948 nastoupila Komunistická strana a daleko více zasahovala do svobodného sdružování. Spolky roku 1951 byly zrušeny, a tak zanikl pojem spolek. Ten zažil znovuzrození až po více než 50 letech.

Spolek – nástupce občanského sdružení má některé společné znaky. Jako jsou:

- Dobrovolnost členství – vyplývající z § 215, odst. 1: „Nikdo nesmí být nucen k účasti ve spolku a nikomu nesmí být bráněno vystoupit z něho.“
- Oddělení majetkových sfér spolku – vyplývající z § 217, odst. 1: „Hlavní činností spolku může být jen uspokojování a ochrana těch zájmů, k jejichž naplňování je spolek založen. Podnikání nebo jiná výdělečná činnost hlavní činností spolku být nemůže.“

Spolek však může vyvíjet vedlejší činnost, kterou podporuje svůj cíl nebo zájem. Může tedy vytvářet zisk, ale tento zisk musí být použit pro spolkovou činnost. Tedy nesmí se rozdělovat mezi členy.

3.2.1 Založení spolku

Nový občanský zákoník nabízí dva způsoby založení spolku. Jsou to:

- Založení spolku nastane tehdy, pokud se zakladatelé spolku shodnou na obsahu stanov. Ty musejí obsahovat alespoň:
  1. název a sídlo spolku,
  2. účel spolku,
  3. práva a povinnosti členů vůči spolku, popřípadě určení způsobu, jak jim budou práva a povinnosti vznikat,
  4. určení statutárního orgánu

Forma stanov je písemná a musí být uloženy v úplném znění v sídle spolku.

- Založit spolek lze rovněž usnesením **ustavující schůze** tvořícího se spolku. Svolavatel vypracuje návrhy stanov a další zájemce o založení spolku svolá k ustavující schůzi. Ten také ověří úplnost a správnost prezenční listiny. Přítomní, kteří jsou zapsáni na prezenční listině, se berou za osoby, které podaly do spolku řádnou přihlášku. Ustavující schůze posléze přijímá usnesení prostou většinou hlasů. Kdo však hlasoval proti usnesení, může odstoupit od přihlášky do spolku.

Pro oba způsoby platí, že spolek musí být založen nejméně třemi osobami.

3.2.2 Vznik spolku

Vznik spolku nastává v den, kdy je zapsán do veřejného rejstříku. Jestliže však orgán, který je zodpovědný za zapsání spolku do veřejného rejstříku nebo vyjádření o odmítnutí zápisu, neučiní do třiceti dnů od podání návrhů, je tato situace řešena fikcí zápisu. To tedy znamená, že se spolek třicátým dnem od podání návrhu považuje za zapsaný do veřejného rejstříku, dle § 226.

3.2.3 Pobočný spolek

V důsledku nového pojmosloví se již neužívá výraz „organizační jednotky“, ale přešlo se k výrazu „pobočné spolky“. Nový občanský zákoník výslovně předpokládá eventualitu založení nižších organizačních jednotek spolku s vlastní právní subjektivitou odvozenou od právní subjektivity hlavního spolku. Dle § 228, odst. 2: „Název pobočného spolku musí

obsahovat příznačný prvek názvu hlavního spolku a vyjádřit jeho vlastnost pobočného spolku.“

Nový občanský zákoník udělal velký krok vpřed v otázce právní jistoty třetích subjektů a právní ochrany, kdy v minulosti byla takřka nemožná spolehlivá kontrola existence a činnosti organizačních jednotek. Lidé tedy neměli možnost ověřit si to, jestli stále organizační složka má právní subjektivitu, případně kdo ručí za její závazky. Z § 229, odst. 4: „Z právních jednání pobočného spolku vzniklých přede dnem jeho zápisu do veřejného rejstříku je hlavní spolek oprávněn a zavázán společně a nerozdílně s pobočným spolkem. Ode dne zápisu pobočného spolku do veřejného rejstříku ručí hlavní spolek za dluhy pobočného spolku v rozsahu určeném stanovami.“ je dána jistota třetím osobám. Je možno uvést příklad, kdy pobočný spolek jedná s třetí stranou o umístění sídla ještě před zapsáním do veřejného rejstříku. Ode dne zapsání pobočného spolku do veřejného rejstříku ručí hlavní spolek za dluhy pobočného spolku pouze v rozsahu stanovenými stanovami.

Je taktéž nezbytné upozornit na to, že jestliže mělo občanské sdružení organizační jednotky s právní subjektivitou, tak od nabytí právní účinnosti nového občanského zákoníku ve lhůtě tří let je nutno podat návrh na zápis organizačních jednotek do veřejného rejstříku. Jestliže tak spolek neučiní, jejich právní subjektivita posledním dnem lhůty zaniká, dle § 3045, odst. 2 NOZ.

3.2.4 Členství

Spolek není spolkem bez svých členů. Členové jsou základem spolku, i když tomu bylo tak i u občanských sdružení, nijak to Zákon o sdružování občanů nebral v potaz. Zákon o sdružování občanů pouze řešil soudní ochranu členů občanských sdružení, a to v § 15: „Považuje-li člen sdružení rozhodnutí některého z jeho orgánů, proti němuž již nelze podle stanov podat opravný prostředek, za nezákonné nebo odporující stanovám, může do 30 dnů ode dne, kdy se o něm dozvěděl, nejpozději však do 6 měsíců od rozhodnutí požádat okresní soud o určení, zda je takové rozhodnutí v souladu se zákonem a stanovami.“ A tak v praxi docházelo k mnoha problémům, zejména v oblasti zániku členství či vyloučení.

Členem se může stát fyzická i právnická osoba, za kterou však musí být určen zástupce, který je způsobilý za onu právnickou osobu jednat. Jsou dvě možnosti, jakým způsobem se může osoba stát členem. Jednak to je možno tím, že zakládající členové se

automaticky stávají členy spolku nebo druhou možností je takový způsob, že osoba podá přihlášku v zájmu stát se členem spolku.

Další změnou v novém občanském zákoníku je to, že právnická osoba je způsobilá být zakládajícím členem, ne pouze být členem vyplývající z § 214, odst. 1: „Alespoň tři osoby vedené společným zájmem mohou založit k jeho naplňování spolek jako samosprávný a dobrovolný svazek členů a spolčovat se v něm.“ A taktéž z toho, že v novém občanském zákoníku už není žádná zmínka o tom, že by právnická osoba měla být pouze členem spolku.

Co se týče seznamu členů, tak jeho vedení není pro spolky závazné. Jestliže však seznam členů vede, tak v § 236 NOZ jsou uvedeny zejména povinnosti, aby se spolek nedopouštěl porušení zákona č. 101/2000 sb. o ochraně osobních údajů svých členů. To je například upraveno v odstavci 3: „Seznam členů může být uveřejněn se souhlasem všech členů, kteří jsou v něm zapsáni; při uveřejnění neúplného seznamu členů musí být z něho patrné, že je neúplný.“

Nový občanský zákoník se dosti podrobně věnuje otázce zániku členství, zejména pak vyloučení. V mnoha spolcích jsou určeny členům dle stanov členská příspěvky. Nedodržování placení těchto příspěvků se věnuje § 238, ten říká, že „neurčí-li stanovy jinak, zanikne členství, pokud člen nezaplatí členský příspěvek ani v přiměřené lhůtě určené spolkem dodatečně ve výzvě k zaplacení, ačkoli byl na tento následek ve výzvě upozorněn.“ V § 240, § 241 a § 242 se vymezuje, kdo je kompetentní k vyloučení, kdo může podávat návrh na vyloučení člena a také, jakými prostředky se může člen, proti kterému je návrh podán, bránit. „Neurčí-li stanovy jiný orgán, rozhoduje o vyloučení člena statutární orgán. Neurčí-li stanovy jinak, může návrh na vyloučení podat v písemné formě kterýkoli člen; v návrhu se uvedou okolnosti osvědčující důvod pro vyloučení. Člen, proti kterému návrh směřuje, musí mít příležitost se s návrhem na vyloučení seznámit, žádat o jeho vysvětlení a uvést i doložit vše, co mu je k prospěchu. Člen může do patnácti dnů od doručení rozhodnutí v písemné formě navrhnout, aby rozhodnutí o jeho vyloučení přezkoumala rozhodčí komise, ledaže stanovy určí jiný orgán. Příslušný orgán zruší rozhodnutí o vyloučení člena, odporuje-li vyloučení zákonu nebo stanovám; rozhodnutí o vyloučení člena může zrušit i v jiných odůvodněných případech. Vyloučený člen může do tří měsíců od doručení konečného rozhodnutí spolku o svém vyloučení navrhnout soudu, aby rozhodl o neplatnosti vyloučení; jinak toto právo zaniká. Nebylo-li mu rozhodnutí doručeno, může člen návrh podat do tří měsíců ode dne, kdy

se o něm dozvěděl, nejdéle však do jednoho roku ode dne, kdy byl po vydání rozhodnutí zánik jeho členství vyloučením zapsán do seznamu členů; jinak toto právo zaniká.“

3.2.5 Orgány spolku

V § 243 se tvrdí, že „Orgány spolku jsou statutární orgán a nejvyšší orgán, případně kontrolní komise, rozhodčí komise a další orgány určené ve stanovách. Stanovy mohou orgány spolku pojmenovat libovolně, nevzbudí-li tím klamný dojem o jejich povaze.“ Z toho vyplývá, že spolek musí mít statutární orgán a nejvyšší orgán a jsou tedy povinné. Statutární orgán může být kolektivní, tím může být například výbor, nebo individuální, zde je možno za příklad uvést předsedu. Členy statutárního orgánu odvolává nejvyšší orgán spolku. Určí – li stanovy, nejvyšším orgánem může být zároveň statutární orgán. Tím pádem má spolek pouze 1 orgán, který zastupuje spolek, ale také rozhoduje o zaměření spolku, etc. V opačném případě je nejvyšším orgánem členská schůze, která musí proběhnout minimálně jedenkrát za rok, a je svolávána statutárním orgánem. Statutární orgán musí nejméně třicet dnů před konáním členské schůze pozvat členy s údaji o konání místa, času a náplně.

Členská schůze je usnášeníschopná v případě, že je přítomna většina členů spolku. Problém s usnášeníschopností mívala občanská sdružení obrovské členské základny. Tento problém řešila tím, že ve stanovách měla možnost svolání náhradní schůze bez potřeby vyhotovení pozvánky na náhradní schůzi. A tak se náhradní schůze mohla konat například po hodině řádného termínu a také už zde nebyla podmínka přítomnosti většiny členů spolku. Tím pádem členská schůze byla usnášeníschopná. Nový občanský zákoník však tento postup nepovoluje, poněvadž v § 257 se praví, že „není-li členská schůze na svém zasedání schopna usnášet se, může statutární orgán nebo ten, kdo původní zasedání svolal, svolat novou pozvánkou ve lhůtě patnácti dnů od předchozího zasedání členskou schůzi na náhradní zasedání. Z pozvánky musí být zřejmé, že se jedná o náhradní zasedání členské schůze. Náhradní zasedání členské schůze se musí konat nejpozději do šesti týdnů ode dne, na který bylo zasedání členské schůze předtím svoláno.“ Důležité je zde tvrzení, že statutární orgán svolá náhradní schůzi novou pozvánkou, tudíž není možno konat schůzi okamžitě po řádném termínu. Stále však platí, že náhradní schůze je schopna usnášet se bez povinnosti přítomnosti většiny členů.

3.2.6 Zrušení spolku

Jestliže dochází ke zrušení spolku, platí pro něj obecná ustanovení vyplývající z § 168, odst. 1 a to že, „právnícká osoba se zrušuje právním jednáním, uplynutím doby, rozhodnutím orgánu veřejné moci nebo dosažením účelu, pro který byla ustavena, a z dalších důvodů stanovených zákonem.“ Následně odstavec 2 tohoto ustanovení praví, že „o dobrovolném zrušení právnické osoby rozhoduje její příslušný orgán.“ U spolku tento příslušný orgán bývá zejména členská schůze, za předpokladu, že je ve stanovách spolku označena jako nejvyšší orgán. Nejvyššímu orgánu přísluší rozhodnout o zrušení spolku s likvidací nebo také o jeho přeměně, jak vyplývá z § 247, odst. 1.

Dále se však § 268 věnuje především problematice zrušení spolku soudním rozhodnutím na návrh osoby, která doloží oprávněný zájem. Rovněž to však může být bez návrhu za situace, kdy byl spolek soudem upozorněn na to, že:

- **vyvíjí zakázanou činnost** na základě § 145. Zejména se jedná o „popření nebo omezení osobních, politických nebo jiných práv osob pro jejich národnost, pohlaví, rasu, původ, politické nebo jiné smýšlení, náboženské vyznání a sociální postavení, rozněcování nenávisti a nesnášenlivosti, podpora násilí nebo řízení orgánu veřejné moci nebo výkonu veřejné správy bez zákonného zmocnění.“
- **hlavní činnost je odlišná od § 217** a je s ní v rozporu. Jedná se o rozpor, k jehož naplňování byl spolek založen. Jedná se hlavně o problematiku takovou, že podnikání se stalo hlavní činností nebo zisk z činnosti spolku je využíván i pro jinou, než spolkovou činnost.
- **nutí třetí osoby k členství ve spolku, k účasti na jeho činnosti nebo k jeho podpoře**
- **brání členům ze spolku vystoupit**

Další možnou příčinou zrušení spolku soudním rozhodnutím mohou být ty, které vyplývají z obecných pravidel použitých na všechny právnické osoby dle § 172 a to:

- **spolek vyvíjí nezákonnou činnost v takové míře, že to závažným způsobem narušuje veřejný pořádek**
- **spolek již nadále nesplňuje předpoklady vyžadované pro vznik právnické osoby zákonem**

- **spolek nemá déle než dva roky statutární orgán usnášeníschopný**

Je – li spolek zrušen s likvidací dle § 269 a násl., je nezbytné vykonat likvidaci jeho majetku. Likvidátora určí soud některého z členů statutárního orgánu, jestliže to však není možné, pak soud určí někoho ze členů spolku. Jmenovaný likvidátor nemůže z této funkce odstoupit. Má však možnost požádat soud o zproštění funkce, za předpokladu prokázání, že výkon funkce na něm nelze spravedlivě požadovat. Způsob zacházení s likvidačním zůstatkem by měl být upravován ve stanovách spolku, ostatně jak tomu bylo i u občanských sdružení. Likvidační zůstatek nemůže sloužit jiným než veřejně prospěšným účelům. Jestliže tedy nejde s likvidačním zůstatkem nakládat podle stanov spolku, nabídne jej spolku s obdobným účelem. Jestliže ani to není možné, pak se likvidační zůstatek nabízí obci, v níž má spolek sídlo. V případě že obec nepřijme nabídku do dvou měsíců, nabývá likvidační zůstatek kraj.

3.2.7 Fúze a rozdělení spolku

Zákon o sdružování občanů se fúzí a rozdělením občanských sdružení vůbec nezabýval, a proto je přínosné, že se nový občanský zákoník touto situace zaobírá, jelikož v reálném světě tyto možnosti mohou nastat. Nový občanský zákoník v § 274 a následujících dává kogentní ustanovení, podle kterých se spolky musejí řídit a nelze je nijak upravovat podle svých stanov. Jedná – li se o fúzi, spolky se slučují v jeden nový ustanovený spolek a původní zanikají. Jde – li o případ rozdělení, spolek, který se dělí na nové spolky, po rozdělení zaniká. Nové spolky se označují jako nástupnické.

3.2.8 Shrnutí spolku

V novém občanském zákoníku vymizel pojem občanské sdružení a organizační jednotka. Nyní se používá pojem spolek a pobočný spolek. S touto skutečností souvisí i samotná transformace občanských sdružení. Občanská sdružení se od 1. 1. 2014 automaticky mění na spolky a do tří let mají možnost se přeměnit na ústavy či sociální družstva bez větších nákladů, na rozdíl od spolků vzniklých po účinnosti nového občanského zákoníku. Taktéž do dvou let od účinnosti nového občanského zákoníku musí spolky přizpůsobit svůj název, aby neodporoval zákonu.

Nová právní úprava přinesla větší transparentnost a právní jistotu v souvislosti s třetími osobami. Spolky již nejsou v režii Ministerstva vnitra, ale jsou v gesci rejstříkových

soudů. Díky tomu bude mít veřejnost daleko větší možnost získání informací o fungování jednotlivých spolků.

3.3 Ústav

Po účinnosti nového občanského zákoníku mají spolky možnost transformace na ústav dle § 3045, odst. 1: „Sdružení podle zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů, se považují za spolky podle tohoto zákona. Sdružení má právo změnit svoji právní formu na ústav nebo sociální družstvo podle jiného zákona.“ Ústav je kombinací korporací a fundací. Spojuje v ní majetkovou i osobní složku. Definován je v § 402. „Ústav je právnická osoba ustavená za účelem provozování činnosti užitečné společensky nebo hospodářsky s využitím své osobní a majetkové složky. Není správné kategorizovat ústav podle korporace a fundace. Korporace má členskou základnu, to však ústav nemá. Ten má zaměstnance. Dále pak v korporaci rozhoduje zpravidla členská schůze. U ústavu to má v moci statutární orgán.

Ústav provozuje činnost, jejíž výsledky jsou každému rovnocenně dostupné za podmínek předem stanovených.“ Ústav se nejbližší podobá obecně prospěšné společnosti, která po nabytí účinnosti nového občanského zákoníku nemůže vznikat, dle § 3080, bodu 163. Avšak stávající obecně prospěšné společnosti se budou řídit zrušeným zákonem, dle § 3050. „Práva a povinnosti obecně prospěšných společností se i nadále řídí dosavadními právními předpisy. Obecně prospěšná společnost má právo změnit svoji právní formu na ústav, nadaci nebo nadační fond podle tohoto zákona; ustanovení tohoto zákona o přeměně právní formy právnických osob se použijí obdobně.“

Podstatou spolku je uskutečnění sdružovacího práva. Jestliže se však jedná o ústav, smyslem této právní formy je poskytování služeb. Je tedy možno říct, že tato právní forma spíše navazuje na obecně prospěšnou společnost.

3.3.1 Založení ústavu

Ústav lze založit dvě způsoby, a to zakládací listinou nebo pořízením pro případ smrti. Založení ústavu musí obsahovat minimálně tyto náležitosti:

- název ústavu a jeho sídlo
- účel ústavu, tzn. předmět jeho činnosti, případně předmět jeho podnikání

- údaj o výši vkladu nebo o nepeněžitém předmětu vkladu
- počet členů správní rady, jména a bydliště jejich prvních členů
- vnitřní organizace ústavu, není – li vyhrazena její úprava statutu ústavu

Významnou změnou oproti minulosti v rámci obecně prospěšné společnosti je úloha zakladatele. Dle § 406 platí, že „o změnách zakladatelského právního jednání rozhoduje i za trvání ústavu zakladatel.“ V obecně prospěšných společnostech mnohdy docházelo k takové situaci, že zakladatel ztrácel po zakladatelských úkonech kontrolu a moc nad organizací. Toto napravení dále umocňuje § 409, odst. 1, který praví, že „neurčí-li zakladatelské právní jednání jiný způsob, jmenuje a odvolává členy správní rady zakladatel. Není-li to možné, volí a odvolává členy správní rady dozorčí rada, pokud byla zřízena; jinak správní rada volí a odvolává své členy sama.“

3.3.2 Organizační struktura

Orgány této zcela nové právní formy jsou ředitel a správní rada, popřípadě dozorčí rada. Ředitel je zároveň statutárním orgánem dle § 408, odst. 1: „Ředitel je statutární orgán ústavu. Statut může pro tento orgán zvolit i jiné označení, pokud tím nevzbudí klamný dojem o jeho povaze.“ Je volen správní radou, která plní funkci dohlížecí nad výkonem působnosti ředitele, dále schvaluje rozpočet ústavu, účetní uzávěrku a výroční zprávu.

Obecně platí, že nárok na odměnu má pouze ředitel dle § 414, který stanoví, že „neurčí-li zakládací listina, že členům orgánů ústavu náleží za výkon funkce odměna a způsob jejího určení, platí, že řediteli náleží odměna obvyklá a má se za to, že funkce členů ostatních orgánů jsou čestné. V takovém případě určí výši odměny ředitele nebo způsob jejího určení správní rada.“

3.3.3 Shrnutí

Srovnáním spolku a ústavu, je názor autora takový, že transformace na spolek je méně nákladná a komplikovaná než je tomu u ústavu. Je to dáno zejména tím, že u založení ústavu je třeba peněžitý nebo nepeněžitý vklad, dále pak zcela odlišná organizační struktura oproti občanským sdružením. Taktéž pojem ústav je vnímám autorem minimálně jako nešťastný, neboť lidé si mohou ústav asociovat se sociálním zařízením, domovy důchodců a podobně.

4. Činnost a hospodaření vybraného občanského sdružení

V této kapitole autor představí spolek Volnost, který působí v oblasti informačních technologií. Důkladněji rozepíše jednotlivé funkce orgánů spolku, vývoj členství ve spolku. Dále se provede srovnání výhod člena spolku oproti komerčním společnostem poskytující internet a služby s tím spjaté. A poté bude rozebrán vývoj hospodaření spolku za léta 2009 až 2013.

Spolku jsou změněny z důvodů ochrany obchodních údajů název a působnost po konzultaci se zřizovateli, kteří si přáli udržet informace a data v tajnosti.

4.1 Představení spolku Volnost

Volnost je spolkem, který sídlí v Bystřici pod Hostýnem a působí v oblasti informačních, telekomunikačních technologií s kladením důrazu na praktické využití a odstraňování informačních bariér.

Volnost je nestátní neziskovou organizací, která vznikla 6. 12. 2004 potvrzením stanov na Ministerstvu vnitra. Důvodem vzniku nyní už spolku byla nízká kvalita a převážně velmi vysoké ceny komerčních poskytovatelů internetu. V začátcích bylo ve spolku kolem 50 členů a propojovali své domy routery, které jsou dnes již minulostí. Propojovaly se prvotně města Bystřice pod Hostýnem a Holešov. S postupem času se členství rozrostlo do města Fryšták. Od doby vzniku občanského sdružení počet členů stoupl na cifru 1420 a rychlost připojení k internetu přesáhla hranici 50 Mbit/s, tento limit se však neustále zvyšuje. Rychlost připojení k síti není záměrně omezena, je dána pouze hranicemi použitých technologií každého člena a maximální propustností sítě.

Nyní se síť rozrostla do obcí Bystřice pod Hostýnem, Holešov, Fryšták, Hulín, Prusinovice, Brusné, Pravčice, Žeranovice, Rymice. Mapa ukazující rozmístění sítě je znázorněna v příloze č. 1.

Prvořadým cílem spolku je sdružovat zájemce o vývoj a testování produktů a aplikací v informačních technologiích. Dále pak šíření vzdělanosti a kultury. Pro dosažení těchto cílů se Volnost angažuje zejména v oblasti výzkumu a vývoje technických a programových prostředků vhodných pro budování, správu a provoz informačních a komunikačních technologií. Taktéž se stará o provoz počítačové sítě, využívání internetu a rozšiřování

aplikací nejmodernějších informačních technologií. Dalším cílem je neustálé zlepšování sítě, ať se to týká propustností či samotné stability sítě.

Bezdrátové technologie

Připojení k síti je bezdrátové na nelicencovaných pásmech, tzn., že rychlost připojení nemůže být garantována. Připojení probíhá na dvou pásmech, 2,4 GHz a 5,4 GHz.

Rychlost připojení v pásmu 2,4 GHz se pohybuje v rozmezí 1 až 12 Mbit/s, prakticky kolísá v hodnotě 5 Mbit/s. Nespornou výhodou tohoto pásma je to, že pracuje velmi dobře při nepřímé viditelnosti. Slabinou pásma však je, že na stejném frekvenčním pásmu pracují domácí vysílače wi-fi, které jsou v dnešní době velmi rozšířeny.

V pásmu 5,4 GHz se provozuje síť na proprietárním protokolu (s uzavřeným kódem), která dosahuje rychlosti v rozmezí 10 až 50 Mbit/s. Tato síť je lepší v tom, že má mnohem více kanálů, ale hlavně odlišná modulační metoda, která dosahuje daleko vyšším rychlostí. Za nevýhodu se považuje skutečnost, že antény musí mít na sebe přímý výhled.

K dosažení nejvyšší kvality sítě pracuje občanské sdružení s profesionálními zařízeními značky Racom, Mikrotik a Siklu.

Od března roku 2013 provozuje Volnost IPTV, což je televizní vysílání 30 kanálů a 11 rádií v rámci sítě. IPTV umožňuje přehrávání pořadů od začátku, i když člověk zapne pořad později, či nahrávání pořadů.

4.2 Orgány spolku

Orgány spolku Volnost jsou valná hromada, výkonný výbor, který má šest členů, dále předseda, kontrolor.

Valná hromada je tvořena všemi členy Volnost, je jejím nejvyšším orgánem a svolává ji výkonný výbor minimálně jedenkrát do roka rozesláním pozvánek každému členu prostřednictvím elektronické či papírové pošty s návrhem programu, který se na ni uskuteční. Valná hromada rozhoduje prostou většinou přítomných členů. K 1. 3. 2014 je počet členů 1 671. V případě nerozhodnosti hlasů má rozhodovací právo předseda. Nepřítomný člen může být zastoupen zástupcem, který se prokáže plnou mocí k zastoupení. V tom případě se bere za to, že člen je přítomen.

Valná hromada je usnášeníschopná za předpokladu, že je přítomna nadpoloviční většina všech členů spolku. Není – li tomu tak, svolá výkonný výbor do jednoho měsíce náhradní valnou hromadu, kde už není třeba přítomnosti nadpoloviční většiny členů.

Z důvodů velkého počtu členů spolku Volnost a také vysoké neúčasti při schůzích valné hromady docházelo mnohdy k situacím, že valná hromada byla neusnášeníschopná. Tehdy ještě občanské sdružení řešilo tuto situaci tím, že pokud do hodiny od začátku valné hromady nebylo dostatek členů přítomných, předseda jakožto statutární orgán vyhlásil náhradní schůzi valné hromady, a tudíž už nebyla nutná nadpoloviční většina členu občanského sdružení. To do účinnosti nového občanského zákoníku zákon o sdružování občanů povoloval, respektive neupravoval. Nyní je však situace taková, že jestliže se nesejde nadpoloviční většina členů spolku, náhradní schůze valné hromady nemůže být uskutečněna tentýž den. Předseda musí vystavit nové pozvánky a ve lhůtě patnácti dnů se může náhradní schůze valné hromady konat, nejpozději však do šesti týdnů od konání řádného termínu.

Valné hromadě Volnost přísluší:

- volit z členů rovnou, přímou a tajnou volbou členy výkonného výboru na dobu 1 roku
- volit z členů rovnou, přímou a tajnou volbou kontrolora na dobu 1 roku
- odvolávat tajným hlasováním členy výkonného výboru nebo kontrolora spolku
- schvalovat výši a četnost všech příspěvků podle návrhu výkonného výboru
- schvalovat roční plán výdajů na činnost spolku
- měnit stanovy, v tom případě rozhoduje valná hromada třípětinovou většinou hlasů přítomných členů

Výkonný výbor je výkonným orgánem spolku. Dle stanov Volnost je rada nejméně tříčlenná, jestliže má více členů, je třeba zachovat lichost počtu. Ve skutečnosti je výbor obsazen sedmi členy. Zasedání výkonného výboru svolává předseda a konání se uskutečňuje zpravidla jedenkrát za měsíc. Usnášeníschopnost výboru je za situace, kdy je přítomnost členů větší než čtyři. Rozhoduje se prostou většinou hlasů přítomných tak, jak je tomu i u valné hromady.

Práva výkonného výboru:

- svolávat valnou hromadu a určovat jejího předsedajícího
- podávat valné hromadě zprávu o výsledcích hospodaření

- provádět další činnosti určené výkonnému výboru těmito stanovami, nebo vnitřními předpisy
- činit veškerá opatření nezbytná k zajištění řádné činnosti spolku, jakož i provádět další činnost, pokud tato nepřísluší jiným orgánům spolku

Povinnosti výkonného výboru:

- umožnění všem členům sdružení nahlížet do zápisů z členských schůzí a rozhodnutí výkonného výboru, kontrolorovi pak kontrolu účetnictví a dalších materiálů souvisejících s činností spolku

Předseda je statutárním orgánem spolku. Zastupuje spolek navenek a jedná jeho jménem ve všech záležitostech týkajících se spolku, avšak musí respektovat rozhodnutí daná výkonným výborem nebo valnou hromadou.

Kontrolor je revizním a kontrolním orgánem spolku. Je volen valnou hromadou způsobem tajné a přímé volby.

Působnost kontrolora:

- vykonává kontrolní činnost v oblasti hospodaření, zejména kontrolu účetnictví a financí
- je oprávněn si od výkonného výboru spolku vyžádat veškeré materiály související s činností spolku
- je oprávněn účastnit se zasedání výkonného výboru
- je povinen alespoň jedenkrát za rok provést revizi účetnictví a hospodaření spolku, poté předat zprávu valné hromadě.

4.3 Členství spolku

Člen je základní složkou, substrátem spolku. Členem se může stát každá fyzická či právnická osoba. O jejím přijetí do spolku Volnost rozhoduje výkonný výbor. Při rozhodování o přijetí člena do spolku se přihlíží zejména na technické možnosti připojení na komunikační infrastrukturu spolku.

Práva člena:

- účastnit se jednání valné hromady, hlasovat na ní a vznášet návrhy
- volit a být volen do orgánů sdružení

- nechat se při jednání valné hromady zastupovat jiným členem
- využívat za podmínek stanovených vnitřními předpisy produkty sdružení (připojení k síti a Internetu, konzultace, organizační a technická podpora)
- navrhovat kontrolu činnosti sdružení kontrolorovi

Povinnosti člena:

- respektovat a dodržovat stanovy sdružení, jakož i všechny vnitřní předpisy a rozhodnutí orgánů sdružení
- platit ve stanovených lhůtách členské příspěvky
- oznamovat změny údajů vedených v seznamu členů sdružení; tyto změny je člen povinen oznámit sdružení do 30 dnů ode dne, kdy nastaly
- je-li členem právnická osoba, je povinna delegovat zástupce, který bude jednat jejím jménem

Členské příspěvky

Jednou ze základních povinností člena spolku Volnost je placení členských příspěvků v řádném termínu. Výše členských příspěvků je stanovena ve výši 250 Kč za měsíc, avšak platba se provádí čtvrtletně bezhotovostně nebo vkladem hotovosti na bankovní účet pod variabilním symbolem, který je přidělen každému členu.

Jestliže nastane situace, že člen neplatí členské příspěvky, je mu pozastaveno členství a s tím spojeny všechny výhody, které členství obsahuje. Pozastavení členství je omezeno maximálně na dvanáct měsíců. Pokud člen nezaplatí do této doby členský příspěvek, jeho členství zaniká a závazky vůči spolku jsou vymáhány zákonnými prostředky.

Zánik členství nastává:

- vystoupením člena ze sdružení
- rozhodnutím valné hromady o vyloučení člena, v případě že člen:
  - zvláště závažným způsobem porušuje svoje povinnosti člena
  - poškozují dobré jméno sdružení
  - vyvíjí zvláště neetickou či nebezpečnou činnost
- úmrtím člena
- zánikem člena - právnické osoby
- zánikem sdružení

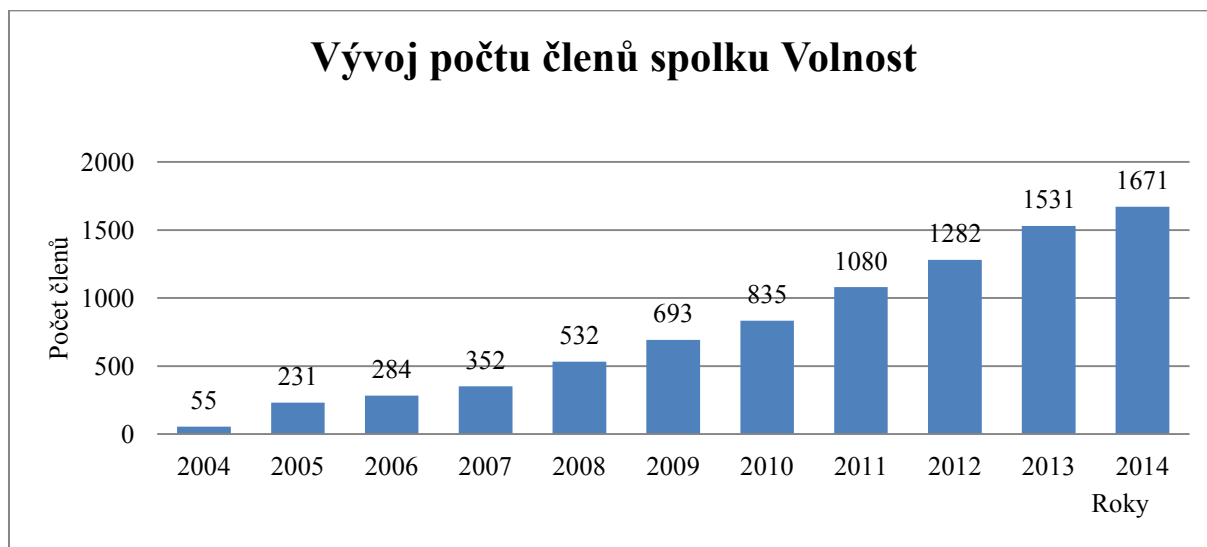
- uplynutím posledního dne lhůty, která byla výkonným výborem písemně dodatečně stanovena členovi k zaplacení dlužných členských příspěvků, jestliže vyzvaný člen v této lhůtě dlužné členské příspěvky nezaplatil

4.3.1 Vývoj počtu členů

Občanské sdružení Volnost se již záhy po svém vzniku velmi svižně rozrůstalo o své členy. Zakládající členové pocházejí ze čtyř obcí Bystřice pod Hostýnem, Holešov, Fryšták a Hulín. Od roku 2004 až do roku 2008 členskou základnu zaobíraly pouze tyto obce, taktéž tvoří největší přírůstky členů dodnes. V roce 2008 se připojila k občanskému sdružení obec Brusné, 2010 Prusinovice. Následně na to v roce 2011 členskou základnu rozšířili obyvatelé obce Žeranovice a 2013 Pravčice a Rynice.

Historický vývoj členstva dnes už spolku Volnost je zobrazen v následující tabulce. Přírůstek je očištěn od vystoupivších členů.

Obr. 4.1: Vývoj počtu členů spolku Volnost v letech 2004 až 2014.

(Zdroj: Vlastní zpracování, interní podklady spolku Volnost)

Z obrázku lze zjistit, že každým rokem se členská základna spolku Volnost rozrůstá o nové členy. Již druhý rok působení, tehdy občanského sdružení, zajistil rozšíření členské základny o 176 členů. Největší čisté přírůstky byly v rocích 2011 až 2013, kdy přesahovaly hranici 200 členů. Vývoj členské základny spolku Volnost v jednotlivých obcích je detailně znázorněn v příloze č. 2.

Největší podíl na vývoji členské základny zaujímají členové právě ze čtyř zakládajících obcí. O tom se je možno přesvědčit v následující tabulce.

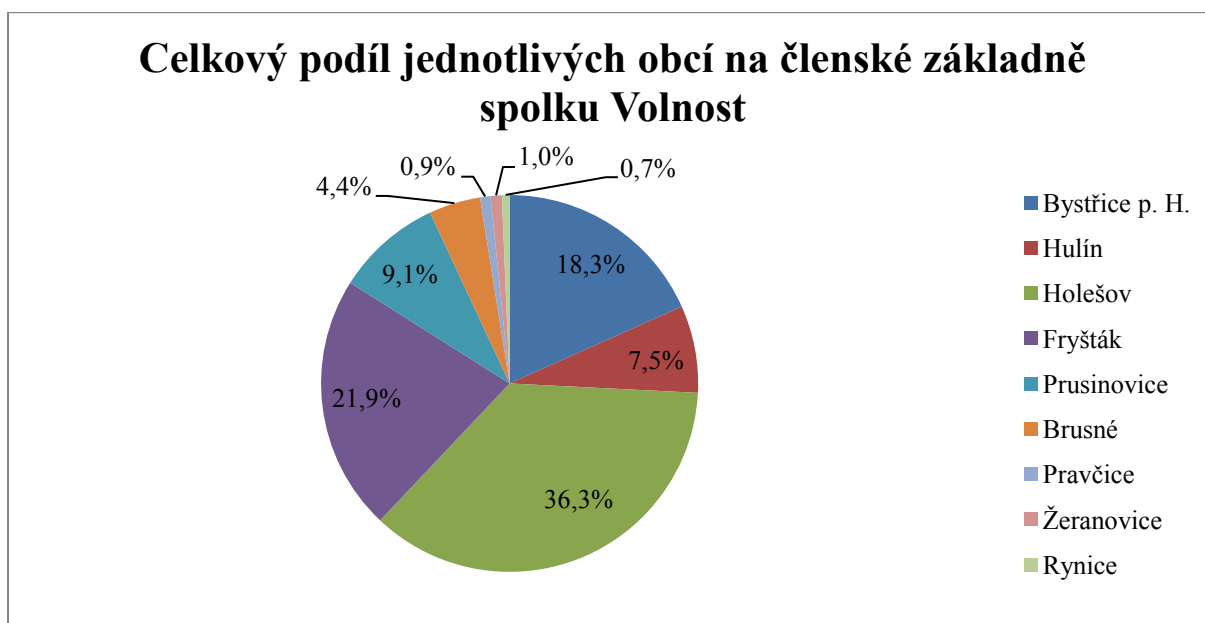
Tab. 4.1: Podíl jednotlivých obcí na vývoji členské základny spolku Volnost v jednotlivých letech.

Obec / rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Bystřice p. H.	25	52	28	15	25	40	30	35	14	27	15
Hulín	14	28	7	7	23	12	8	10	x	9	7
Holešov	11	43	8	18	61	75	65	102	85	94	44
Fryšták	5	53	10	28	61	30	32	35	40	51	21
Prusinovice	x	x	x	x	x	x	5	48	52	33	14
Brusné	x	x	x	x	10	4	2	5	8	25	20
Pravčice	x	x	x	x	x	x	x	x	x	5	10
Žeranovice	x	x	x	x	x	x	x	10	3	1	2
Rymice	x	x	x	x	x	x	x	x	x	4	7
Celkem	55	176	53	68	170	157	135	182	139	181	87

(Zdroj: Vlastní zpracování z interních podkladů spolku)

Z výše uvedené tabulky je patrné, že členové ze čtyř zakládajících obcí opravdu mají největší podíl na členské základně spolku. Největším donátorem členů, vyjma zakládajících obcí, je obec Prusinovice, která se připojila k infrastruktuře v roce 2010. Je třeba si uvědomit, že rok 2014 není úplným a data jsou shromážděna do 31. 3. 2014, takže tento počet vzroste. Celkový podíl jednotlivých obcí na členské základně je lépe znázorněn v následujícím obrázku.

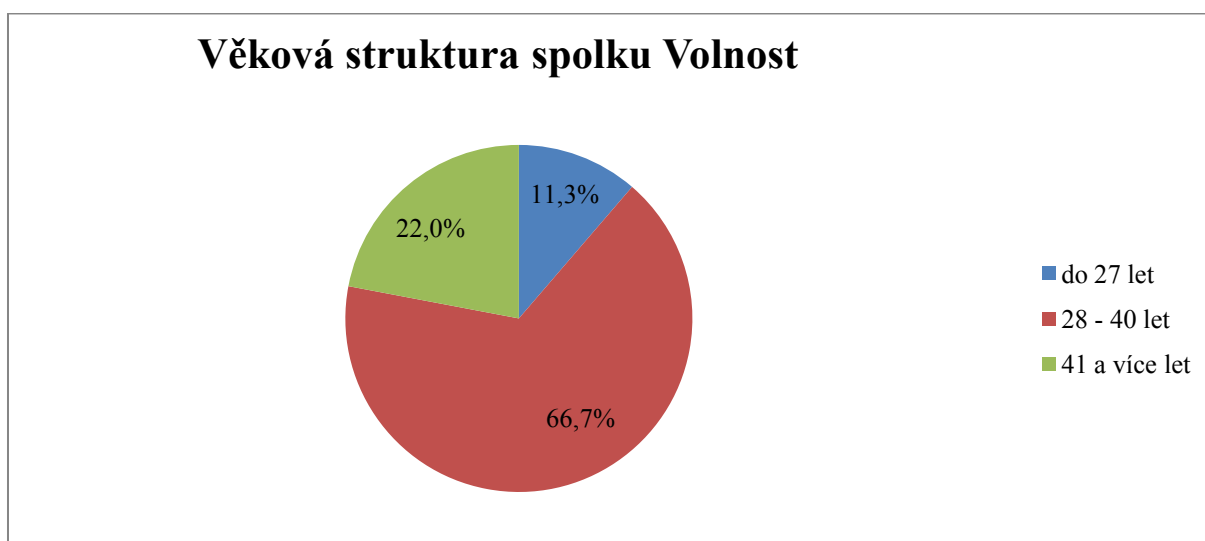
Obr. 4.2: Celkový podíl jednotlivých obcí na členské základně spolku Volnost.

(Zdroj: Vlastní zpracování z interních podkladů spolku)

Taktéž na strukturu členské základny je možno pohlížet z pohledu věkových kategorií, které jsou zastoupeny ve spolku. Autor rozdělil členy do tří věkových kategorií a to členové do 27 let, kteří ještě v markantní většině ještě nezaložili rodinu. Další skupinou jsou členové od 28 do 40 let, kteří vyrůstali ve věku informačních technologií a mají už své rodiny. Poslední skupinou jsou členové nad 41 let.

Obr. 4.3: Věková struktura spolku Volnost.

(Zdroj: Vlastní zpracování z interních podkladů spolku)

4.4 Přínos členství Volnost ve srovnání s komerčními společnostmi

Hlavní činností spolku je výzkum a vývoj technických a programových prostředků informačních a telekomunikačních technologií. Každý člen má nárok na připojení k síti a využívání výhod, kterou jsou spojeny se členstvím spolku Volnost, zejména připojení k internetu. Autor v této kapitole srovná nabídky komerčních společností, tj. měsíční paušál, rychlost připojení a sledování TV prostřednictvím internetu, a na základě těchto ukazatelů uvede, zda je členství z tohoto hlediska přínosné či naopak ztrátové.

4.4.1 Spolek Volnost

Jestliže se osoba, ať už fyzická nebo právnická, chce stát členem spolku, musí být proveden lokalizační proces, zda se nachází zájemce o členství v infrastruktuře sítě Volnost. Není – li tomu tak, přihláška se zamítá, v opačném případě zájemce nabývá členství a s tím spojené výhody, zvláště v tomto případě využívání internetu.

Poplatky:

- vstupní členský příspěvek 1 000 Kč – v případě vystoupení člena ze spolku se tato částka vrací.
- měsíční členský příspěvek 250 Kč
- hardware potřebný k připojení k síti 500 až 2 000 Kč - částka závisí na individuálním případě každého člena (spotřeba síťového kabele, druh přijímače)

Nabídka:

- reálná rychlost připojení k internetu 47 až 56 Mbit/s (měření provedeno autorem)
- reálná rychlost odesílání dat 39 až 48 Mbit/s (měření provedeno autorem)
- žádná omezení v rámci přenesených dat (množství stáhnutých či sdílených dat)
- instalace a montáž přijímače zdarma
- žádný závazek v podobě minimální doby členství
- IPTV s 30 kanály a funkcí Timeshift (přehrávání a nahrávání programů až 30 hodin po odvysílání pořadu)

Při ročním členství ve spolku a za předpokladu ceny hardwaru 1 500 Kč (cena fluktuuje kolem této částky) zaplatí člen 5 500 Kč za kalendářní rok.

4.4.2 Společnost O₂

Společnost O₂ na svých stránkách nabízí různé konfigurace připojení k internetu. Od maximální rychlosti připojení 2Mbit/s až po 40 Mbit/s. Pro srovnání se členstvím ve spolku Volnost se autor rozhodl použít rychlost připojení 40 Mbit/s, aby srovnání bylo co nejefektivnější. O₂ taktéž nabízí internet bez závazků využívání internetu s vyšším měsíčním paušálem, ale i s ročním závazkem. Autor vezme v potaz nabídku se závazkem ročního využívání připojení, poněvadž výdaje kalkuluje za kalendářní rok.

Poplatky:

- hardware potřebný k připojení k síti 984 Kč
- instalace softwaru a odzkoušení 3 037 Kč/samoinstalace 210 Kč
- měsíční poplatek 606 Kč
- O₂TV 151 Kč/měsíc (18 kanálů)

Nabídka:

- garantována rychlost připojení 31 až 40 Mbit/s
- garantována rychlost odesílání dat 2 Mbit/s
- bez omezení přenesených dat
- O₂TV s funkcí Timeshift a 18 kanály (30 přehrávání a nahrávání po odvysílání pořadu)

Při ročním využívání nabídky společnosti O₂ zaplatí zákazník 10 278 Kč za předpokladu samoinstalace přijímače a softwaru. Avšak při instalaci provedenou technikem zákazník zaplatí celkem 13 105 Kč/rok.

4.4.3 Společnost UPC

UPC na svých stránkách nabízí 3 varianty připojení k internetu. Od maximálního stahování dat 40 Mbit/s až po 240 Mbit/s. Autor si vybral nabídku s maximální rychlostí 40 Mbit/s s ročním závazkem využívání služeb UPC. Společnost UPC IPTV prostřednictvím sítě respektive internetu nenabízí.

Poplatky:

- hardware potřebný k připojení 2 016 Kč jednorázově nebo 70 Kč měsíčně v pronájmu

- jednorázový poplatek za připojení 99 Kč
- v případě instalace technikem poplatek 404 Kč
- měsíční poplatek 399 Kč

Nabídka:

- rychlost připojení až 40 Mbit/s (slovíčko „až“ je velmi diskutabilní, avšak společnost UPC zaručuje agregaci 1:1, což znamená, že se linka s dalšími klienty nesdílí)
- rychlost odesílání až 4 Mbit/s
- nejsou omezena přenesená data

Klient, který využívá služeb společnosti UPC, zaplatí 7 307 Kč za předpokladu, že si hardware koupí a bude mu nainstalován technikem. Nejlevnější variantou v rámci jednoho roku je pronájem hardwaru a provedení samoinstalace. Tato varianta činí 5 727 Kč/rok, avšak bez nabídky IPTV.

4.4.4 Shrnutí

Srovnáním těchto tří nabídek, došel autor k závěru, že přínos pro každého člena spolku Volnost oproti dvěma z největších poskytovatelů internetu v České republice je evidentní. Ať už po stránce platby za jeden rok, kde vyšla platba pro člena spolku Volnost nejvýhodněji, tak i z hlediska rychlosti připojení. Celkově se nejvíce přibližuje společnost UPC, avšak ta má kardinální nedostatek v nabídce, a tou je neúčast IPTV, která je v dnešní době velmi žádanou. Taktéž autor vidí nedostatek komerčních společností v poplatcích za instalaci, která je velmi drahá. Na to se lze ostatně podívat v následující tabulce, která to lépe zobrazuje.

Tab. 4.2: Srovnání nabídek spolku Volnost se dvěma největšími komerčními poskytovateli v ČR

Společnost	Volnost	O ₂	UPC
Rychlost připojení (Mbit/s)	47-56	31-40	40
IPTV (Kč)	0	151	nenabízí
Hardware (přístroj) (Kč)	1500	984	2016
Instalace(jednorázová platba) (Kč)	0	3037	503
Měsíční poplatek (Kč)	250	606	399

(Zdroj: Vlastní zpracování na základě interních podkladů spolku a webových stránkách společnostech O₂ a UPC)

4.5 Hospodaření spolku Volnost

Spolek Volnost hospodaří jako každý jiný subjekt a potřebuje pro svou činnost prostředky, ze kterých je schopen pokrýt výdaje. V této kapitole budou přiblíženy příjmy a výdaje spolku za období 2009 až 2013.

Tab. 4.3: Hospodaření spolku Volnost v letech 2009 až 2013 v tisících Kč.

Rok		2009	2010	2011	2012	2013
Výdaje celkem		2022	2352	2651	3146	3511
Materiál		583	765	793	1018	973
Služby	Servis	607	620	730	964	1238
	Pronájem linky	832	967	1128	1164	1300
Příjmy celkem		2053	2405	2752	3087	3658
Členské příspěvky		2053	2405	2752	3087	3658
Výsledek hospodaření		31	53	101	-59	147

(Zdroj: Vlastní zpracování na základě interních podkladů spolku)

Z výše uvedené tabulky je patrné, že spolek i v letech v právní formě občanského sdružení hospodařil se svými prostředky efektivně. I když v roce 2012 byl výsledek hospodaření záporný, tak se bez problémů pokryl z rezerv vytvořených v dřívějších letech.

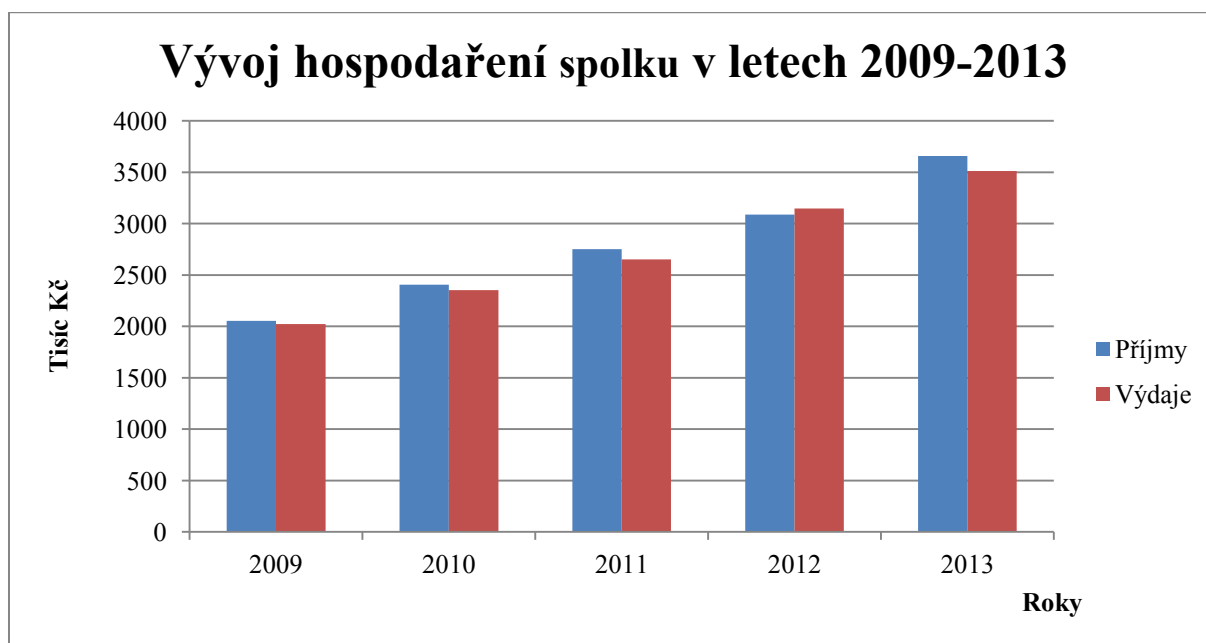
Do položky materiál spadají antény, vysílače, kabeláž, switche (rozdělovače), které spolek potřebuje pro rozšíření a správné fungování infrastruktury sítě. Servis zahrnuje opravy a udržování přijímačů, dále pak informační centrum pro členy. Servis byl do roku 2011 zajišťován prostřednictvím zaměstnanců, které mělo občanské sdružení k dispozici. Avšak pro náročnost této práce občanské sdružení outsourcovalo tuto činnost a od roku 2012 ji provádí externí společnost. V tabulce je jasné patrné zvýšení výdajů na tuto činnost.

Veškeré příjmy jsou složeny pouze z členských příspěvků, žádné jiné položky se zde nevyskytují. Položka pronájem linky se zvyšuje rok od roku v důsledku požadování větší kapacity sítě.

Pro lepší znázornění výše uvedené tabulky autor uvádí graf, na kterém je znázorněn historický vývoj hospodaření spolku Volnost.

Obr. 4.4: Vývoj hospodaření spolku v letech 2009 až 2013.

(Zdroj: Vlastní zpracování z interních podkladů spolku)

4.5.1 Očekávané trendy ve vývoji hospodaření spolku Volnost

Spolek Volnost hospodaří se svými příjmy a výdaji správným způsobem. Příjmy v markantní většině převyšují výdaje, vyjma jednoho roku, kde tato ztráta byla profinancována z rezerv minulých let. Autor však má obavy z nadcházejících let, poněvadž spatřuje velkou slabinu v hospodaření a tou slabinou jsou příjmy spolku Volnost.

Pouhým a jediným zdrojem příjmů spolku jsou členské příspěvky a ty ze samotné podstaty členských příspěvků jsou závislé na velikosti členské základny spolku. Členská základna spolku doposud stále roste zhruba 15% - ním meziročním růstem. Avšak dle tabulky 4.1 je zřejmé, že tento růst je i podpořen členstvím nových přidružených obcí. Zakládající obce dosahují v těchto letech své maximální přírůstky členů, tudíž v následujících letech tyto meziroční přírůstky u zakládajících obcí budou klesat a vzniknou problémy s profinancováním výdajů, jestliže si spolek chce udržet inovační trend.

Řešením tohoto vývoje může být meziroční zvýšení členských příspěvků, které jsou nastaveny ve srovnání s komerčními společnostmi velmi nízko, i v horizontu deseti let by měsíční členský příspěvek nedosahoval nikterak odstrašující podoby.

Meziroční růst členského příspěvku by mohl spolek nastavit pětiprocentní za situace, že meziroční výdaje budou mít 16% - ní růst a meziroční růst platících členů nastavil autor na pesimistických 10%. Takto může vypadat vývoj hospodaření spolku v letech 2014 až 2019.

Tab. 4.4: Prognóza vývoje hospodaření spolku Volnost v období 2014 až 2019.

Rok	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Výdaje (tis. Kč)	4073	4723	5479	6356	7373	8553
Příjmy (tis. Kč)	4235	4889	5652	6513	7518	8683
Členové	1342	1476	1624	1768	1964	2160
Měs. člen. příspěvek (Kč)	263	276	290	304	319	335
VH	162	166	173	157	145	130

(Zdroj: Vlastní zpracování, interní podklady spolku)

Prognóza je vytvořena za předpokladu meziročního růstu výdajů o 16%, členů o 10% a členských příspěvků o 5%. Výdaje, příjmy a VH jsou v tisících Kč, členové jsou v jednotkách osob a měsíční členský příspěvek je v jednotkách Kč.

Z tabulky je patrné, že i když spolek bude mít meziroční růst platících členů na hranici 10%, tak při 5% - ním růstu členského příspěvku pokryje výdaje spjaté s provozováním sítě a spolku samotného. Ještě k tomu bude mít dostatek prostředků na inovace, které jsou v této oblasti tak potřebné a nezbytné k udržení konkurenceschopnosti.

Další možností, jak získat větší množství finančních prostředků pro financování výdajů v budoucích letech, může být rozšíření členské základny do dalších obcí. Je však zřejmé, že vybudování infrastruktury na pokrytí nových členů by vyžadovalo velké výdaje v podobě investic. Lepším řešením se zdá pak být vynaložení většího úsilí na reklamní činnost, aby se zajistil meziroční růst členské základny nad hranicí 10%.

V budoucím období by měl spolek řešit otázku neplatících členů, poněvadž je jich takřka 20%. V dnešní době je to řešeno takový způsobem, že po čtvrtletním nezaplacení je neplatícím členům pozastaveno členství maximálně na jeden rok, jestliže do této doby není zaplacen dlužná částka za čtvrtletí, členství zaniká. Je však třeba říci, že větší polovina z oněch 20%, jsou notoričtí neplatiči a vždy konají platbu takovým způsobem, že jim členství nezanikne. Bylo by za hodno se zaměřit právě na tyto členy, neboť náklady spolku jsou pořád stejné bez ohledu na to, zda mají členství pozastavené či nikoli.

Také spolek Volnost by se měl do budoucna ještě více zaměřit na zapojení členů do samotného provozu sítě a tím zvýšit zájem o spolek nebo zvýšit portfolio výhod, které osoba členstvím získá. Neboť v regionu stále více narůstá počet menších organizací, které nabízejí své služby daleko levněji než celostátní podniky. Tyto podniky by pak mohly ohrozit existenci spolku a také zájem o výzkum a infrastrukturu sítě samotné.

5. Závěr

V této bakalářské práci byla řešena činnost a hospodaření občanského sdružení respektive spolku Volnost. Cílem bakalářské práce bylo vyhodnocení a srovnání stavů před a po zavedení nového občanského zákoníku, který tuto oblast neziskového sektoru velmi ovlivnil a návrh řešení budoucího hospodaření spolku Volnost.

Teoretická část byla zaměřena na vymezení neziskového sektoru, jaké vlastnosti by měla nezisková organizace mít. Posléze byl neziskový sektor rozčleněn na dílčí skupiny dle různých kritérií a také se nahlédlo do historických souvislostí, které ovlivnily vývoj tohoto třetího sektoru u nás. Neméně důležitou částí bylo popsání významu neziskového sektoru.

V části problematiky právní úpravy občanských sdružení byla provedena komparace stavů za účinnosti zákona o sdružování občanů a nového občanského zákoníku. Od 1. 1. 2014 byla občanská sdružení zrušena a byla převedena na zcela novou právní formu spolek. Tato právní forma je dle autora také tou nejlepší volbou, protože je nejméně nákladná a také má mnoho podobností s právní formou občanského sdružení. Ústav, který je další možností transformace, je spíše vhodný pro obecně prospěšné společnosti. Struktura je od spolku zcela odlišná a pro občanská sdružení transformující se na tento subjekt by znamenala řadu komplikací.

V úvodu části zabývající se činností a hospodařením byl představen spolek Volnost. Následně pak byly popsány jednotlivé orgány spolku, jejich pravomoci a povinnosti. Jelikož se spolek prezentuje v oblasti internetu, byla provedena komparace výhod či nevýhod členství spolku Volnost oproti největším komerčním společnostem působící v této oblasti. Další část byla zaměřena na vývoj členství spolku od jeho založení a s tím provedena analýza vývoje hospodaření. Autor spatřil největší problém v tom, že příjmy se skládaly pouze ze členských příspěvků a také že jsou nastaveny tak, že v budoucím období nemusí stačit na pokrytí výdajů.

V závěru byl tedy uveden návrh, jakým směrem by mohl spolek směřovat v získávání dostatečných příjmů, aby pokryl výdaje, případně mohl investovat do inovací a tím zvýšil svou konkurenceschopnost.

Seznam použité literatury

BOUKAL, Petr. *Nestátní neziskové organizace (teorie a praxe)*. 1. vyd. Praha: Oeconomica, 2009. 303 s. ISBN 978-80-245-1650-9.

ELIÁŠ, Karel. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem*. Ostrava: Sagit, 2014. 320 s. ISBN 978-80-7208-920-8

FRIČ, Pavol a Rochdi GOULLI. *Neziskový sektor v České republice*. 1. vyd. Praha: Europlex Bohemia, 2001. 203 s. ISBN 80-86432-04-1

HYÁNEK, Vladimír. *Neziskové organizace: teorie a mýty*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2011. 132 s. ISBN 978-80-210-5651-0.

NOVOTNÝ, Jiří a Martin LUKEŠ. *Faktory úspěchu nestátních neziskových organizací*. 1. vyd. Praha: Oeconomica, 2008. 224 s, ISBN 978-80-245-1473-4.

PESTOFF, V. A. *Reforming Social Services in Central and Eastern Europe. An Eleven Nation Overview*. Krakow: Crakow Academy of Economics, 1995. 418 p. ISBN 83-903900-0-0.

REKTOŘÍK, Jaroslav. *Organizace neziskového sektoru*. 3. aktualizované vyd. Praha: EKOPRESS 2010. 188 s. ISBN 978-80-86929-54-5

RONOVSKÁ, Kateřina. *Spolkové a nadační právo*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2008. 109 s. ISBN 978-80-210-4512-5.

SALAMON, Lester and Helmut ANHEIER. *Defining the nonprofit sector – A cross-national analysis*. 1. ed. Manchester: Manchester University Press, 1997. 526 p. ISBN 0719049024.

ŠIMKOVÁ, Eva. *Management a marketing v praxi neziskových organizací*. 1. vyd. Hradec Králové: Gaudeamus, 2006. 172 s, ISBN 80-7041-859-1.

VEBER, Jaromír a kol. *Management*. 1. vyd. Praha: Management Press, 2003. 734 s. ISBN 978-80-7261-200-0.

Interní materiály spolku Volnost.

Elektronické zdroje:

Webové stránky organizace Neziskovky.cz. Dostupné na <<http://www.neziskovky.cz/>>.

Webové stránky společnosti O2. Dostupné na <<http://www.o2.cz/>>.

Webové stránky společnosti UPC. Dostupné na <<http://www.upc.cz/>>.

Seznam zkratk

CNS	registrované církve a náboženské společnosti
ČR	Česká republika
ČSR	Československá republika
GHz	gigahertz – jednotka frekvence (kmitočtu)
IPTV	internet protocol television – televize vysílající pomocí internetového protokolu
KSČ	Komunistická strana Československa
NOZ	nový občanský zákoník
sb.	sbírka
UPC	United Paneuropean Communication
ÚZSVM	Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových
z.s.	zapsaný spolek

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byl seznámen s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

Ve Valašském Meziříčí dne 9. 5. 2014

Václav Adamec

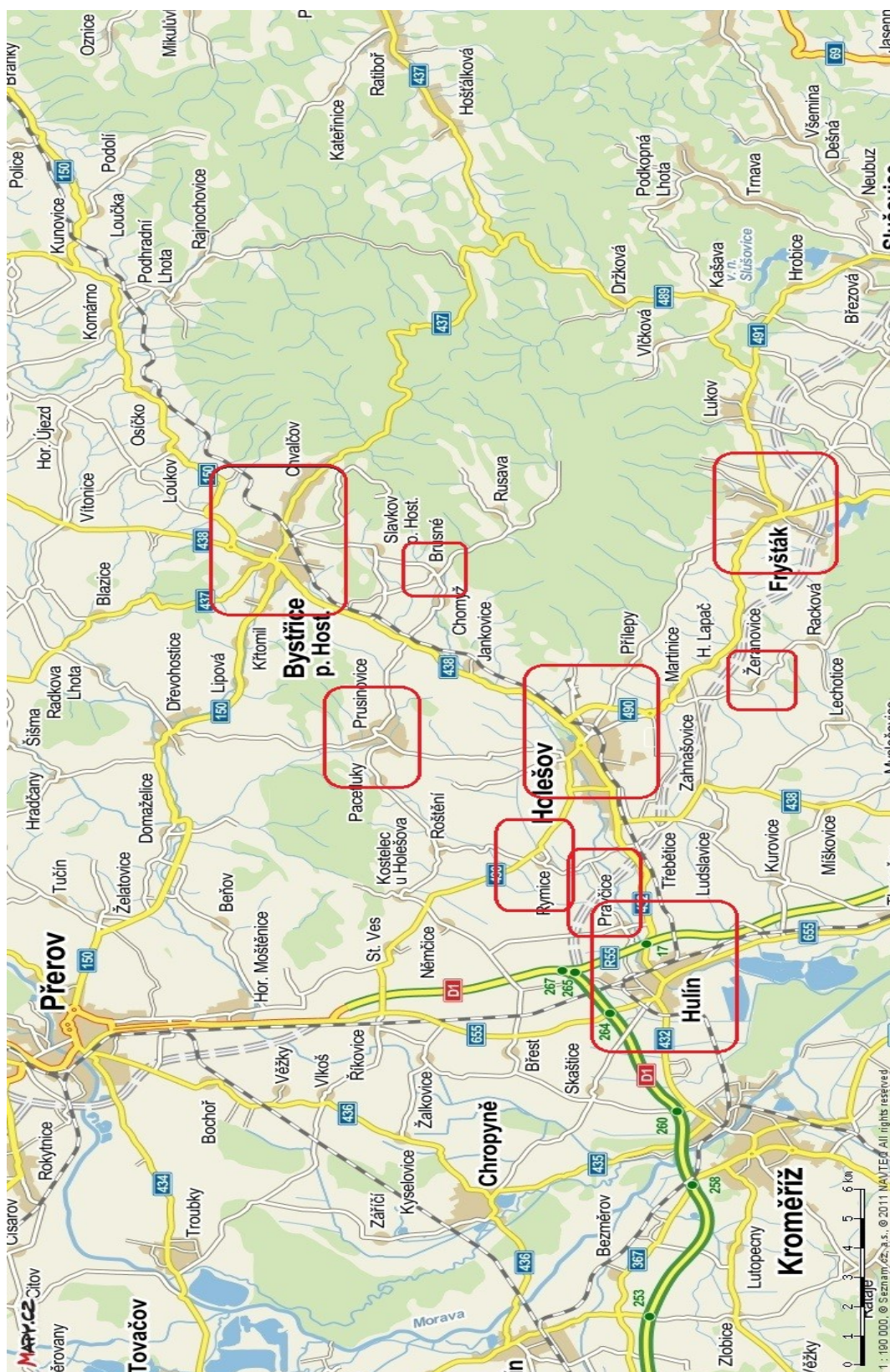

Seznam příloh

Příloha č. 1 – Mapa působnosti spolku Volnost

Příloha č. 2 – Vývoj členství spolku Volnost v jednotlivých obcích

Mapa působnosti spolku Volnost

Zdroj: Vlastní zpracování na základě interních dokladů

Vývoj členství spolku Volnost v jednotlivých obcích

